

Leto XIX Stev. 51
DIREKTOR BORBE
VLADKO BEGOVIĆ
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN ŠIBL
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petka — Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

BORBA

GLASILO ZVEZE
KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

„LJUDSKA PRAVICA“
USTANOVLJENA 8. OKTOBRA
1934 • MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 16-DNEVNIK IN
FEDNIK, OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
• OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
KOT „BORBA“ ZA SLOVENIJO

DELO PRORAČUNSKIH ODBOROV ZVEZNE LJUDSKE SKUPŠČINE

Spreminjevalni predlogi k osnutku proračuna načelno sprejeti

Dotacije družbenim organizacijam povečane za 250 milijonov

Proračunska odbora Zveznega sveta in Zbora proizvajalcev sta obravnavala včeraj dopoldne spreminjevalne predloge Zveznega izvršnega sveta k osnutku proračuna za 1954. Seji je prisostvoval tudi član Zveznega izvršnega sveta Moma Marković. Spreminjevalne predloge k osnutku proračuna so sprejeli po obširni razpravi v proračunskih odborih, po ponovni analizi dejanskih potreb posameznih ustanov in družbenih organizacij ter o spremembah, ki so jih vnesli v osnutek proračuna.

Med drugim predvidevajo spreminjevalni predlogi povečanje izdatkov Državnega tajništva za narodno obrambo za 2,7 milijard dinarjev. Družbene rezerve so zmanjšali za deset milijard. Proračun Zvezne uprave za investicijsko graditve so povečali za 2,65 milijard, dotacije ljudskima republikama Crni gori in Makedoniji pa za 1,72 milijard din. To so največje postavke v predlaganih spremembah. Poudariti je treba, da se povečanje sredstev za investicijsko graditve nanaša izključno na raziskovalna dela v rudarstvu.

Dotacije družbenim organizacijam so povečali skupno za 250 milijonov din, in sicer naslednjim organizacijam: Letalski zvezi, Zvezi pionirjev, Zvezi slepih in gluhih Jugoslavije, Zvezi zdravniških društev, Nacionalnemu odboru mednarodne trgovinske zbornice, Zdravstvenim rezervnim oficirjem, Glavni lovski zvezi in Zvezi društev športnih ribičev, Higien-skemu zavodu Hrvatske, Oceanografskemu inštitutu v Splitu.

Za razširitev premogovnika v Rogatiškem bazenu

Družbeni plan rogatiškega okraja za letošnje leto bo kmalu sestavljen. V njem je tudi predlog, naj bi nadaljevali rudolodna dela tam, kjer so že našli na barit ter odprli nove jaške rjavega premoga. Zgradili naj bi tudi moderno apnenico, podjetje lesne industrije pa preurediti tako, da bi izdelovalo pohištvo in druge lesne izdelke. Osnutek proračuna družbenega plana obsega tudi ukrepe za pospeševanje kmetijske, razvoj predelovalne industrije in zgraditve novih prometnih vez.

PARLAMENTARNE KOMBINACIJE V ITALIJI

ALI BODO MONARHISTI PODPRILI SCELBO

Sodelovanje bi se utegnulo razviti pri razpravi o ratifikaciji pogodbe o evropski obrambni skupnosti in določitvi vladne politike do kominformovske stranke — Socialni demokrati odklanjajo možnost sodelovanja z monarhisti

Rim, 1. marca. (Tanjug). Predsednik italijanske vlade Scelba je izjavil novinarjem, da je zaupnica, ki jo je vlada dobila v senatu, povsem zadovoljiva. O večini, ki jo ima vlada, je Scelba dejal, da je precej trdna in da v sedanjem parlamentarnem položaju trdnosti ni moč ustvariti. V prihodnje bi vlada, sodi Scelba, utegnula razširiti svojo parlamentarno osnovo v zvezi z nekaterimi vprašanji.

Politični krogi presojujejo to Scelbovo izjavo kot upanje, da bodo monarhisti glede nekaterih vprašanj vlado podprli, ko bodo glasovali o nekaterih osnutkih zakonov in ukrepih. Tisk predvideva, da bi to sodelovanje utegnili najprej ostvariti v zvezi z vprašanjem ratifikacije evropske obrambne skupnosti in pri določitvi jasne vladne politike zoper kominformovske stranke. Glede prvega vprašanja verujejo, da bodo lahko dobili monarhistično podporo, medtem ko bo drugo vprašanje težje rešiti, ker ne gre za tehnične ali policijske ukrepe, marveč za problem, ki se nanaša na politično področje, na katerem bi bilo treba vskladiti sta-

Minister za delo Vigorelli

lišča socialnih demokratov z monarhističnimi gledišči. Socialnodemokratski krogi še nadalje vztrajno odklanjajo možnost sodelovanja z monarhisti in pravijo, da bi do tega morebiti prišlo le pri posameznih osnutkih

včerajšnji dopoldanski seji načelno sprejela amandmaje Zveznega izvršnega sveta. O posameznih spremembah, kakor tudi o celotnem proračunu bodo glasovali po vskladitvi sklepov proračunskih odborov s sklepi Odbora za gospodarstvo o osnutku družbenega plana.

Po spreminjevalnih predlogih Zveznega izvršnega sveta k osnutku proračuna, naj bi znašal osnutek proračuna FLRJ za leto 1954 260 milijard in 114 milijonov din, to je za dve milijardi manj od prejšnjega predloga, ki je znašal 262 milijard 37 milijonov din.

Na popoldanski skupni seji je poverjenik Zveznega izvršnega sveta Nikola Balog obvestil člane odborov o pripombah odborov za gospodarstvo Zveznega sveta in Zbora proizvajalcev k osnutku Zekona o proračunu. Člani proračunskih odborov se niso strinjali z odborom za gospodarstvo, da bi se s posebnim odlokom postavili roki za sprejem družbenega plana in proračuna. Zahtevali so, naj se ti roki, vsaj kar se tiče proračuna, določijo z zakonom, da bi se tako izognili morebitnim zakasnitvam.

Centru za usposabljanje invalidov in Radiu Beogradu.

Ostala povečana proračunska sredstva so namenjena med drugim označevanju zgodovinskih krajev iz narodnoosvobodilne borbe. To delo bo organiziral Zvezni izvršni svet. Del povečanih izdatkov Državnega tajništva za Splošno upravo in proračun (218 milijonov din) je namenjenih za povečanje plač uslužbencev državnih organov in ustanov (dodatne plače). S povečanjem dotacij Zvezni geodetski upravi za 150 milijonov din bo zagotovljena degraditve poslopja »Geokarte« v Beogradu.

Proračunska odbora sta na

DOGODKI V EGIPTU IN SUDANU

Pripravno stanje v Kartumu

Zaradi demonstracij ob prihodu predsednika Nagiba v Kartum so odložili zasedanje sudanskega parlamenta — Žrtve študentskih demonstracij v Kairu — Sodbe londonskih časnikov

Kartum, 1. marca. (Reuter) — Predsednik egiptovske republike general Nagib je prispel danes dopoldne v letalom v Kartum. Nagiba je prišlo pozdravit več kot 50.000 prebivalcev sudanske prestolnice, ki so pričakovali, da bodo videli generala. Toda Nagib je odšel s svojim spremstvom skozi stranski izhod letališča in se odpravil v palačo generalnega guvernerja.

Predsednika egiptovske republike so na letališču sprejeli preds. sudanske vlade Azhari s člani vlade, generalni guverner Robert Howe in drugi.

Pred palačo generalnega guvernerja v Kartumu, pred katero je izstopil predsednik egiptovske republike general Nagib, je prišlo do resnih neredov, med katerimi je policija streljala na ljudi. V teh neredih so sodelovali na eni strani pripadniki Unionistične stranke, na drugi pa pripadniki stranke UMA.

Zvedelo se je, da je pri tem izgubilo življenje osem oseb, 50 oseb pa je bilo ranjenih.

Kartum, 1. marca. (AFP). Ko je policija danes streljala v demonstrante pred poslopjem britanskega generalnega guvernerja

Sudana v Kartumu, kjer se je nastanil predsednik egiptovske republike Nagib, je bilo 19 ljudi ubitih, nekaj sto pa ranjenih (agencija Reuter poroča o 21 ubitih in 130 ranjenih). Pristaši združite z Egiptom so prišli manifestirati za enotnost z Egiptom. Pristaši strank, ki se zavzemajo za neodvisnost Sudana, so se prav tako zbrali na trgu in tako je nastal med več desetstisoč ljudmi hud spopad.

Policija je, potem ko je zama uporabila solzilni plin, streljala v demonstrante. Med ubitimi je tudi načelnik britanske policije v Kartumu McGregor in superintendant kartumske policije, brigadni general El Mahdi.

Po teh neredih so sklenili odložiti otvoritev sudanskega parlamenta, hkrati je prišel tudi predsednik egiptovske republike. Položaj je še vedno zelo nejasen, tu in tam pride do novih spopadov, tako da je pričakovati, da bodo vse svečanosti v zvezi z otvoritvijo parlamenta bodisi odložili ali ukinitli.

Sudanska vlada je uvedla danes v Kartumu pripravno stanje in hkrati prepovedala vse demonstracije ter zbiranje na javnih prostorih. Razen tega so pripadnikom stranke UMA, ki se zavzema za sudansko neodvisnost, ukazali, naj se umaknejo iz mesta do jutri zjutraj.

Kartum, 1. marca (AFP). Sudanska vlada je zaprosila vse visoke tuje goste, povabljene na otvoritev sudanskega parlamenta, med njimi predsednika egiptovske republike Nagiba ter predstavnika Velike Britanije Selvina Lloyda, naj ne zapuste svojih stanovanj v rezidenci generalnega guvernerja, dokler oblasti ne bodo sposobne, da jim zagotovijo osebno varnost. Hkrati so sklenili odložiti otvoritev parlamenta, ki so ga danes preprečili krvavi neredi, na 10. marec.

Pri včerajšnjem spopadu študentov s policijo v Kairu je bilo ranjenih 13 oseb. Uradno poročilo notranjega ministrstva pravi, da so se mnogi študentje kairske univerze postavili po robu policijskemu ukazu, naj se razdele na manjše skupine. Študentje so se bili napotili proti Trgu republike, kjer bi moral general Nagib govoriti po novem prevzemu oblasti. Pol-

POMIRITEV POLOŽAJA V SIRIJI

Nova vlada v Damasku

Sporazum političnih strank v Homsu — Novi ministrski predsednik je Sabri Asali, eden izmed voditeljev nacionalistične stranke

Damask, 1. marca (AFP). Iz zanesljivih virov poročajo, da so se voditelji političnih strank v Homsu sporazumeli o sestavi nove sirske vlade pod predsedstvom predstavnika nacionalne stranke Sabri Asalija. Dasiravno še ni znana razdelitev resortov, pa je vendarle znano, da bo vlada izrazito centralno desničarska. Sodijo namreč, da bodo v vladi predstavniki nacionalne, populistične in neodvisne stranke.

V vladi ne bodo sodelovali prvaki nacionalne in populistične stranke zavoljo tega, da bi se lahko, kakor tukaj poročajo, v celoti posvetili pripravam na volilno kampanjo. Trdijo tudi, da bo ta vlada prehodna in da

bo opravljala državne posle do novih volitev.

Asali je bil od 1945 do 1948 večkrat notranji in pravosodni minister. Obenem je eden izmed voditeljev nacionalistične stranke, h kateri pripada predsednik Akasi. Cilj te stranke je izvedba socialnih reform in združitve z Irakom.

Po sinočnjih neredih, pri katerih je bilo ranjenih 13 ljudi, je v Damasku zdaj spet mir. Radio Damask je danes ponovno pozval prebivalstvo, naj se vzdrži novih demonstracij.

Danes bo prispel v Damask novi predsednik Sirije El Atasi. Časnik »Ala Jama« piše, da se je poglavar plemena Druzov sultan paša Atrase vrnil v Suuido. Časnik tudi poroča, da bo v to mesto danes prišla delegacija političnih voditeljev, ki bo povabila poglavarja plemena Druzov v Damask, kjer mu bodo priredili slovesen sprejem.

Hašem El Atasi

Hašem El Atasi se je rodil leta 1872 v Homsu. V političnem življenju se je pojavil 1920, ko ga je sirijski kongres izvolil za svojega predsednika. Istega leta je sestavljal drugo sirijsko vlado pod okupacijo kralja Fejzala, ko pa je Sirija prišla pod francoski mandat, so ga umaknili iz političnega življenja. Čez osem let so ga (1928) izvolili za predsednika ustavodajne skupščine. Marca 1936 je vodil sirijsko delegacijo pri pogajanjih o sklenitvi francosko-sirijske pogodbe, decembra istega leta pa je bil izvoljen za predsednika republike. Po novi francosko-sirijski krizi julija 1939. je odstopil.

Druga svetovna vojna pomeni novo prekinitev njegovega političnega uveljavljanja.

Hašem El Atasi je ustanovil 1947. nacionalno stranko, avgusta 1949. pa je po državnem udaru polkovnika Hinajija postal ministrski predsednik. Leto dni kasneje je postal predsednik republike, odstopil pa je 2. decembra 1951. — po državnem udaru polkovnika Šisaklija.

Po četrtem državnem udaru v Siriji je te dni spet prevzel položaj predsednika republike.

Avstrija bo zaprosila za olajšave okupacijskega režima

Dunaj, 1. marca (Tanjug). Po neuspehu, da bi na berlinski konferenci v celoti rešili avstrijsko vprašanje, je dunajska vlada zdaj začela s pripravami, kako bi pri velesilah dosegla olajšave okupacijskega režima.

IZJAVA MINISTRA ANTHONYJA EDENA

Britansko stališče nespremenjeno

London, 1. marca. (Tanjug). Britanski zunanji minister Anthony Eden je proučil danes s strokovnjaki za vprašanja Srednjega vzhoda nova sporočila britanskega veleposlanika Steven-sona o dogodkih v Egiptu. Minister brez listnice Selwyn Lloyd se bo v Kartumu sešel z generalom Nagibom, ki bo prav tako navzoč na prvem zasedanju sudanskega parlamenta.

London, 1. marca. (AFP) V odgovoru na vprašanja poslancev o dogodkih v Egiptu in Sudanu je britanski zunanji minister Anthony Eden izjavil danes v Spodnjem domu, da bi bilo še prezgodaj reči, kakšen vpliv bi utegnile imeti spremembe v Egiptu na anglo-egiptovske odnose. Pripomnil je, da politika britanske vlade ostane takšna, kakršno je razložil pred parlamentom lani decembra.

Takrat je Eden poudaril, da bo Velika Britanija ostala trdna v dveh točkah: da imajo britanske čete pravico ponovno zasedeti področje Sueskega prekopa, če bi bilo to nujno za obrambo Srednjega vzhoda, in da morajo britanski strokovnjaki, ki bodo ostali na tem področju po umiku čet, nositi britanske uniforme. Diplomatski onarovalci v Londonu vedijo, da je

sporazum med Nagibom in Naserjem le stopnja v notranjem razvoju. V pristojnih krogih poudarjajo, da bo Velika Britanija ostala izven političnih struj v Egiptu in boja za oblast, ki ga presojajo kot docela notranje egiptovsko vprašanje.

Vremensko poročilo

Stanje dne 1. marca 1954 ob 7. uri:

Med področjema visokega zračnega pritiska nad Atlantikom in nad vzhodno Evropo se razteza od severnega morja do Sredozemlja ustaljena depresija. Ta dovaja s svojim strujanjem iz severnega Atlantika nad kontinent nekoliko hladnejši zrak, ki se pa pri nas v višinah le neznatno uveljavlja. S tem je računati z nadaljevanjem sorazmerno toplega vremena.

Vsa Jugoslavija je v dotoku toplejšega zraka, tako da so bile ob 16. uri temperature v srednjem delu države in ob Jadranu do 15° C. Nekoliko hladnejši zrak je še v Makedoniji. Po vsej državi je nestalna oblačnost, v Sloveniji in Gorskem Kotaru slabe in kratkotrajne padavine. Najnižje nočne temperature so se gibale v Sloveniji v mejah od +1° v Celju, Ljubljani in Planini do +7° C v Ajdovščini. Do 10. ure je temperatura porasla v Ajdovščini do +11° C. Napoved za torek, 2. marca 1954:

Nestalna oblačnost. Predvsem v zahodni Sloveniji še nagnjene k slabim kratkotrajnim padavinam. Temperature brez večje spremembe.

PRED RAZPRAVO V FRANČOSKI SKUPŠČINI

Plevenova vrnitev iz Indokine

Ob obhodu indokitajskega bojišča je francoska misija zbrala podatke, ki naj služijo vladi o odločitvi glede na nadaljevanje vojaških operacij

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)
Pariz, 1. marca. — Včeraj so odpotovali iz Saigona v Francijo obrambni minister René Pleven, državni tajnik za oborožene sile De Chevigné ter načelnik generalštaba. Le-ti so se mudili tri tedne na indokitajskem bojišču, proučevali položaj in zbirali podatke o pravi moči vietnamskih enot, o neposrednih ciljih njihove ofenzive, o morali Ho Si Minhovih in francoskih enot. Sadovi te ankete, ki jih seveda čuvajo v najstrožji tajnosti, bodo vplivali na sklepe, ki jih bo francoska vlada sprožila glede nadaljnjih vojaških operacij, toda tudi glede njenega stališča, na katerega se bo postavila na bližnji ženevski konferenci.

René Pleven

Pleven je, sodijo, pri anketi posvetil maksimum pozornosti vprašanju najsmotrnejše porabe ameriške vojaške pomoči. Njegov načrt bo slonel na povečani pomoči iz Washingtona, ki jo bodo, kot upajo v Parizu, napovedali še pred ženevsko konferenco in ki bo sad ankete, ki jo je izvedel Harold Stassen.

Indokino, ki znaša zdaj 25 milijonov (gospodarska) in eno milijardo dolarjev (vojaška) letno. V petek se bo v francoski skupščini začela razprava o Indokini, pred njo pa bo bržkone poročal Pleven. Cilj tega poročila bo, domnevajo, ohraniti francosko javno mnenje, ki je trenutno pripravljeno na privolitve v vojaško kapitulacijo, ki bi imela obliko častnega mira.

B. Pešič

POLOZAJ KOROŠKIH SLOVENCEV

Pomen Koroške za sodelovanje med Jugoslavijo in Avstrijo

Izjava dosedanjega vodje Urada za zvezo FLRJ v Celovcu Mitje Vošnjaka

Dunaj, 1. marca (Tanjug). Vodja Urada za zvezo FLRJ v Celovcu Mitja Vošnjak je v intervjuju, objavljenem v »Slovenskem vestniku«, glasilu koroških Slovencev, izjavil pred svojim odhodom v Beograd, kjer bo prevzel novo službeno dolžnost, da grede čez Koroško najvažnejši mostovi prijateljstva in dobrega sosedskega sodelovanja med Jugoslavijo in Avstrijo.

Poudaril je, da so zadnja leta v vzajemnem razumevanju uredili mnogo konkretnih gospodarskih in kulturnih vprašanj, ki imajo pomen za obe deželi.

V odgovoru na vprašanje kakšen je položaj slovenske manjšine, je Vošnjak poudaril, da navzile večjemu razumevanju, ki ga zadnji čas kažejo na Koroškem za potrebe in koristi Slovencev, slednji še vedno niso popolnoma enakopravni.

Sedaj je v veljavi pozitivna zakonska uredba o dvojezičnih šolah, je nadaljeval Vošnjak. Dosednje izpolnjevanje te uredbe in zadovoljiva ureditev drugih spornih vprašanj bosta nedvomno prispevali k nadaljnji ureditvi položaja slovenske manjšine. Mitja Vošnjak je izrazil prepričanje, da je moč edinole za demokratično ureditvijo nacionalnega vprašanja doseči, da narodna manjšina ne bo predmet spora, marveč prijateljstva in medsebojnega spoštovanja.

Priznanje za 8. marca na STO

Trst, 1. marca (Tanjug). — V Trstu in drugih krajih cone A STO se organizacije demokratičnih žensk pripravljajo na praznovanje 8. marca, Mednarodnega dneva žensk. Ženske organizacije so imele doslej sestanke v središču in tržaških predmestjih Kolonkova, Nabrežini in Sesljanu.

Na teh sestankih so obravnavale razna gospodarska in socialna vprašanja, zlasti problem sedanje hude gospodarske krize in brezposelnosti, kakor tudi akcijo za izselitev domačega prebivalstva v Avstralijo. Le-to so še zlasti ostro obsodili na vseh sestankih.

Z VSEH STRANI SVETA

Zahodne sile o bonnskem sklepu

Pariz, 1. marca (AFP). Francoska, britanska in ameriška vlada se posvetujejo v zvezi s sklepom bonnskega Bundestaga, ki omogoča formiranje zahodnonemških vojaških enot.

Ta sklep Bundestaga je naletel takoj na ugoden odziv Washingtona, medtem ko se je Pariz postavil na zdržano stališče, sodeč, da je predjudicirala sklep francoskega parlamenta o evropski vojski ter o bodočem statusu Zahodne Nemčije.

BRITANSKA PARLAMENTARNA RAZPRAVA

Nesoglasja o obrambi

Churchill bo govoril zadnji — Laburistični dopolnilni predlog

London, 1. marca (Tanjug). Po ročaju, da predsednik britanske vlade Winston Churchill ne bo — kakor so sprva domnevali — prvi vodni govornik med razpravo o obrambi, pač pa bo začel razpravo parlamentarni podtajnik v ministertvu za narodno obrambo Nigel Birch. Do te spremembe je prišlo zato, da bi lahko Churchill govoril na koncu razprave.

Pričakujejo namreč, da bo laburistična parlamentarna skupina tudi letos stavila dopolnilni predlog o zmanjšanju vojaškega roka

od 24 na 18 mesecev in o znižanju skupnih obrambnih stroškov v prihodnjem finančnem letu. Če bodo laburisti v resnici to predlagali, bo potrebno glasovanje na koncu razprave. Churchill baje želi, da bi bil zadnji govornik pred glasovanjem o vladni Beli knjigi o obrambi.

Nocoj so se sešli tudi člani britanskega kabineta in laburistična parlamentarna skupina, da bi dokončali priprave na jutrišnje razpravo. Menda se niti sami laburistični poslanci ne strinjajo med seboj o svojem stališču.

Sodijo, da bo vlada razen tega predlagala zvišanje plač v vojski. Skupni izdatki za obrambo v finančnem letu 1954-55 znašajo 1640 milijonov funtov in so le za tri milijone funtov večji od lanskeoletnih izdatkov. V ta znesek je vključenih tudi 86 milijonov funtov, ki jih bo Velika Britanija prejela na temelju ameriške pomoči.

BALKANSKO SODELOVANJE

Novinarji pri Menderesu in Köprülüu

Ankara, 1. marca (Tanjug). — Turski zunanji minister Fuad Köprülü je sprejel danes člane novinarskih delegacij Turčije, Grčije in Jugoslavije. Novinarske delegacije teh dežel so imele konferenco, na kateri so podpisale protokol o ustanovitvi balkanske tiskovne unije. Sinoči je novinarje sprejel predsednik Menderes.

Odmev v Atenah

Atene, 1. marca (Tanjug). Vsi današnji popoldanski atenski časniki so objavili na prvih straneh izjave, ki sta jih dala direktorju Tanjuga državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popović ter turski zunanji minister Fuad Köprülü.

V naslovih, pod katerimi so izjave natisnjene, poudarjajo časniki, da je balkanski sporazum sprejeli pričakovanja držav članice in da je »utrdil fronto mira«.

Izjavo grškega zunanjega ministra Stefanopulosa direktorju Tanjuga, so grški časniki objavili že včeraj.

Sprejem v Ottawi

Ottawa, 1. marca (Tanjug). Jugoslovanski veleposlanik v Ottawi Rajko Djermanović je priredil večerjo na čast britanskega generalnega guvernerja v Kanadi Masseyja.

Hammarskjöld v Caracasu

New York, 1. marca (Reuter). Generalni tajnik OZN Hammarskjöld je odpotoval danes z letalom v Caracas, da bi se udeležil otvoritve medameriške konferencie. Dejal je, da bo do četrtke ostal v Venezueli. To je njegov prvi obisk v Latinski Ameriki, odkar je postal generalni tajnik OZN.

KOREJA Singmanrijevščina

Fusan, 1. marca (AFP). Sing Man Ri je danes ponovno zagrozil, da bo Severno Korejo napadel, če bo potrebno. Panmunjomsko premirje je imenoval »samotno predajo«. Poudarjajo, da Korejci ne bodo nikdar privolili na razkosano deželo, je Sing Man Ri izrazil upanje, da ga bodo zavezniki podprli pri njegovem početju. Če tega ne bodo storili, je zaključil Sing Man Ri, »bomo sami šli na Sever«.

Izmenjava razseljenih oseb

Pan Mun Jom, 1. marca (Reuter). Združenemu poveljstvu so danes izročili 19 civilnih oseb, ki so jih pred tremi leti ujeli v Seulu in odpeljali v Severno Korejo. Danes je namreč prvi dan izmenjave razseljenih oseb na temelju sporazuma o premirju. Združeno poveljstvo bo jutri izročilo kitajsko-severnokorejskemu poveljstvu 37 Korejcev, ki so zahtevali, naj jih repatriirajo v Severno Korejo.

LIBANON Nova vlada

Beirut, 1. marca (AFP). Kriza libanonske vlade, ki je trajala več dni, se je danes dopoldne končala. Taka je bilo uradno sporočeno, da je Abdalrah Jafri sestavil novo libanonsko vlado. Jafri je pred tem dva krat zavrnil mandat za sestavo vlade, ki mu ga je poveril predsednik republike.

LAOS

Vietnam, 1. marca (AFP). Francoska laoska ofenziva v srednjem Laosu se razvija na področju, ki leži 45 km vzhodno od Takheka. Francoske laoske enote so napredovale za približno 40 km ter streljale s topovi nasprotnikove čete.

STO

Stanovanjska stiska
Trst, 1. marca (Tanjug). V Trzinu, ki ga spričlo hude brezposelnosti, pridela velika kriza, je tudi stanovanjsko vprašanje hudo pereče. V predmestjih in celo v mestnem središču so mnoge družine prisiljene stanovati v kletah, starih hišah ali

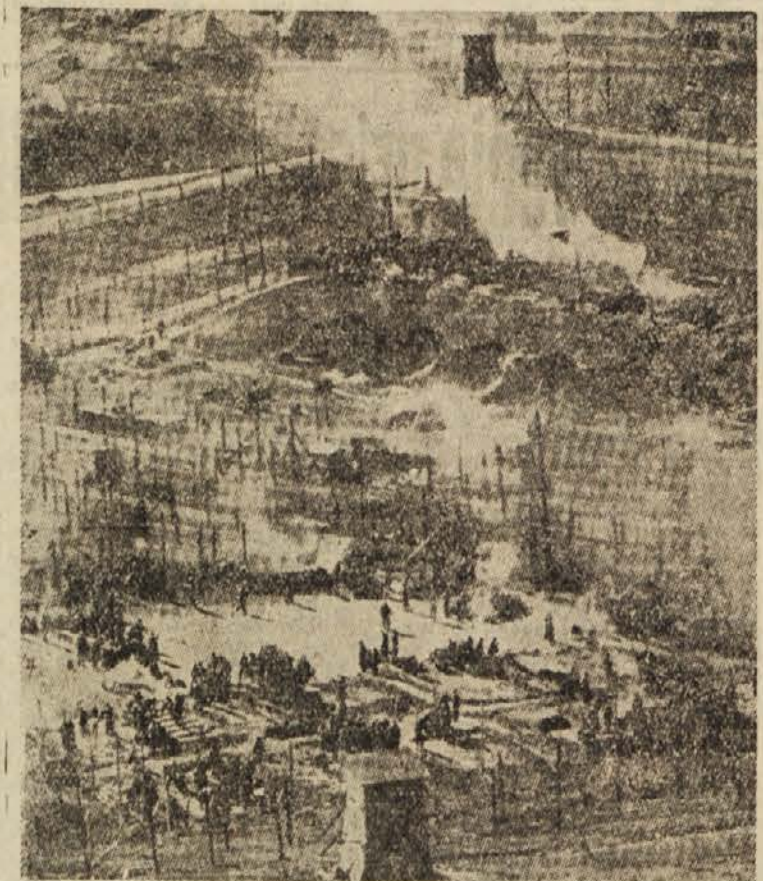
raznih zapuščenih skladiščih. Nekateri prebivalci Trzina so se morali zateči v nestabilne in na hitro roko zgrajene barake brez oken in razsvetljave.

SZ

»Pravda« o Ženevi

Moskva, 1. marca. TASS sporoča, da davišnja »Pravda« sodi, da skil-

canje ženevske konference o Koreji in Indokini pomeni uspeh miroljubnih sil, ki so zainteresirane na popuščenju mednarodne napetosti. Vendar časnik pričakuje, da »agresivne sile na Zahodu ne bodo štedile s trdom, da bi zavre uspešno delo konference in sicer tako, da ne bi mogla sprejeti konkretnih sklepov.« Časnik piše, da v azijskih deželah

Severnokorejci, ki so odklonili repatriacijo, so zažgali pred odhodom ujetniško taborišče

Predstavništvo federacije borcev pri OZN

New York, 1. marca (Tanjug). Svetovna federacija bivših borcev je danes odprla svoje predstavništvo v OZN pod vodstvom Jackquesa Catela, ki se je boril v Franciji med minulo vojno.

Znano je, da ima Svetovna federacija bivših borcev 8 milijonov članov iz 21 držav. Jugoslavija je zlasti dejavna in njen predstavnik, generalni polkovnik Milojević, je bil izvoljen za podpredsednika federacije.

Stalno predstavništvo Svetovne federacije v OZN se bo, kakor izjavlja Catel, zanimalo za celotno dejavnost OZN, zlasti za dejavnost na socialnem področju. Federacija ima stalež posvetovalne organizacije v OZN.

DANES PO SVETU

Zahodni socialisti in Nemčija

Evropska konferenca stira najhujših socialističnih strank Socialistične internacionale je po dvodnevnem delu bila v nedeljo zaključena v Bruslju. Razumljivo je, da je ta konferenca, na kateri so bile v glavnem vodilne zahodnoevropske opozicijske stranke, vzbujala pozornost predvsem zaradi stališča nasproti Nemčiji po berlinski konferenci.

Sodeč po sprejeti resoluciji je ostalo nespremenjeno stališče zahodnih socialistov, da je treba nadaljevati napore glede pogajanj za združitev Nemčije. To stališče temelji na verovanju — tudi po berlinski konferenci — da je Moskva zainteresirana na tem, da bi v Evropi utrdila varnost in da je le-to možno vzpostaviti na ravnovesju interesov in sil. Tudi zelo obziren in umernen poziv vsem socialističnim strankam, naj prouče pogoje glede udeležbe svojih držav v evropski obrambni skupnosti, »ki je sredstvo za zagotovitev evropske varnosti«, dejansko ne pomeni nič novega. Prav tako kot ni nove ni to, da so edinele nemški socialisti demokrati glasovali proti temu pozivu, oziroma proti takšni sodbi o evropski obrambni skupnosti.

Posebno pozornost je vzbudilo tudi stališče britanskih laburistov v Bruslju. V nasprotju s prejšnjimi podobnimi konferencami je bilo tokrat njihovo stališče jasno in odločno: laburisti so za oborožitev Nemčije, bodisi v okviru evropske obrambne skupnosti, bodisi atlantskega pakta. Dozdevna nesoglasja laburistov se nanašajo edinele na potrebo, ali je treba še počakati ali ne, ne tisteje pa se bistva vprašanja. Domnevajo, da je bil namen takšnega odločnega stališča, vplivati na omahljivost nekaterih socialističnih strank, predvsem francoske. Razen tega je znano, da utegne biti stališče britanskih laburistov o evropski obrambni skupnosti odločil-

nega pomena zato, da bi tudi nekateri skandinavski države, v katerih so na krmlju socialisti demokrati, ratificirale ta sporazum.

Nič manjše pozornosti ne vzbujajo razprava v laburistični stranki, ki izpričuje vsekakor več kot zgolj »dozdevna nesoglasja«. Znano je, da že dve leti Morrison stoji na stališču, da je dvanajst nemških divizij v evropski vojski neogibno potrebnih za varnost Zahoda. Po drugi strani pa Dalton in skupina, ki obsega tudi »protebevanisti«, sodijo, da oborožena Nemčija pomeni za Evropo nevarnost.

Ta nesoglasja so prišla do izraza tudi v nedavni debati laburistične parlamentarne skupine. Resolucijo »devanista« Wilsona, čes da še ni čas, da bi izgubili vse upanje v sporazum o Nemčiji, so odklonili s 111 proti 169 glasovi. Atleejeva resolucija v prid oborožitve Nemčije je dobila 113 glasov, 104 pa jih je bilo proti. Skupina šteje 295 poslancev, to se pravi, da se jih je precej vzdrglo glasovanju.

Več uglednih laburističnih poslancev je že odkrito nastopilo sprti sklepu večine. Nekateri izmed njih sodijo, da je cilj Morrisonove skupine opogumiti francoske socialistične poslance, da bi glasovali za sporazum o evropski obrambni skupnosti.

Bližnja debata v francoskem parlamentu ho pokazala, koliko je na francoske socialiste vplivalo stališče laburistične stranke. Nekateri sodijo, da zgoraj omenjeno razmerje sil prej opogumila nasprotnike kot pristaše evropske obrambne skupnosti. Vsekar pa na nedavno posvetovanje francoskih socialistov ni jasno pokazalo, kakšno je njihovo stališče. Nasproti laburistični vojski so bili nedavno močnejši in videti je bilo, kot da se varujejo, da bi ne pokazali kart pred izrednim kongresom stranke, ki se bo kmalu sestala. V. Restić

HLADNA VOJNA V ZDA (III)

McCarthyjevo izzivanje

Politični škandali prihajajo na dan, kot da je že volilna jesen

(Od posebnega dopisnika »Borbe«)
New York, februarja

Odgovarjajoč na poziv Demokratske stranke, naj omili izraze republikanskih voditeljev, kadar govore o opoziciji, je predsednik Eisenhower svetoval, da morajo »stranke z majhno večino govoriti milo v razdobju krize«.

Casi so preresni za ekstremne nastope, je dejal predsednik ZDA. Čeprav je odklonil komentar o izjavi senatorja McCarthyja, čes da je dvajset let vladanja Demokratske stranke bilo dvajset let narodnega izdajstva, je Eisenhower očitno namignil prav na takšne izjave. To mu je prineslo priznanje demokratskega voditelja v senatu Johnsona, ki je dejal: »Predsednik ravna kot gentleman in Amerikane. Na nesrečo so ga nekateri izmed njegovih svetovalcev spravili v položaj, da jih mora javno obsoditi.«

Izmed prizadetih se je prvi oglasil senator McCarthy. Izjavil je, da se sploh ne bo ravnal po predsednikovih nasvetih.

»Prav nič ne nameravam spreminiti smeri svojih govorov,« je izjavil McCarthy v Kaliforniji, na politični turneji, kjer je kdaj pa kdaj potoval z zasebnim letalom petrolejskega magnata iz

San Francisca Williama Cacka. Na vprašanje, ali je s tem vrgel rokavico predsedniku Eisenhowerju, je McCarthy odvrnil, da predsednik »dobro dela« in da prav gotovo v svoji izjavi ni meril nanj. Istega dne pa je tajisti McCarthy obvestil republikansko zborovanje v Riversideu, da »predsednik dela hude napake«, ker ni ustavil pomoči »narodu, ki trguje s komunistično Kitajsko — Britaniji namreč«.

V amerškem tisku priobčujoje vesti o McCarthyjevi turneji na manj važnih straneh, ne pa na prvih kot prej. Nekateri uredniki trdijo, da ne gre za namerno zanemarjanje tega propagandnega željnega senatorja, marveč za to, da on nič novega ne pove. Toda obveščeni opazovalci dajo vedeti, da gre morda za nekaj več kot to: vsaj za tihi dogovor, da razvnetemu senatorju ni treba izkazati priznanja z objavami na prvih straneh.

Demokratski nacionalni svet je objavil, da je posul vso pot, po kateri bo šel McCarthy z »zbirkami dejstev«, z dokumentacijo, poslano časnikom po vsej državi, da ne bi nasledili senatorjev izjavam. »V Washingtonu je to laž, pravijo demokrati, ker McCarthy ve, da so

podatki pri roki in zato ne more trositi neresnic. V provinci pa je nevarnost večja.« Koliko so bili »priročniki resnice« udeleženi pri tem, ni znano, drži pa, da so ponekod McCarthyja sprejeli sovražno. V Los Angelesu so protestirali s skandiranjem prek zvočnika »makartisti, makartisti«, ko je namreč 4000 njegovih pristašev prihajalo iz kongrega-cijske cerkve z mitinga, ki ga je imel senator. Čeprav silno počasi, ta izraz vendarle postaja v Ameriki znamenje nezadovoljstva in obsodbe.

Pristaše predsednika Eisenhowerja se razen tega boje, da bi neobzdrjeni McCarthyjevi napadi na demokrate utegnili ogroziti vladni program. Razpored sil v Kongresu omogoča demokratom, da imajo glavno besedo pri izdaji vsakega zakona. Če ne bi dosegli pozitivnih rezultatov na področju zakonodaje, se republikanci boje, da bi na jesenskih volitvah utegniti biti hudo poraženi.

Vendar medsebojno zmerjanje ni izginilo iz politične prakse voditeljev dveh ameriških strank. Republikanci dolže demokrate izgube Kitajske, krvavice na Koreji, inflacije, ogromne brezposelnosti za Fair Deal in New Deal, predvsem pa »vhitotapljenja vohunov v vladni aparat«. Predsednik Eisenhower je dejal, da vprašanje »komunistov v demokratični vladi« ne bo volilno geslo jeseni, toda McCarthy in drugi republikanski voditelji še nadalje trdijo, da bo.

Demokrati jim odgovarjajo, da bi bilo bolje, če bi volivcem nudili — če morejo — kak pozitiven obračun svojih uspehov, namesto da napadajo vlado Demokratske stranke za »vse grehe sveta«.

Medtem pa so politični škandali dobili glavno mesto v časnikih. Zdaj postavijo pred sodišče demokratičnega funkcionarja, obdolženega podkupljivosti, zdaj republikanca, pri katerem so odkrili kako podobno zadevo. Jaša Levi

Zahteve

italijanskih delavcev

Rim, 1. marca (Tanjug). Kominformovski sindikati so sprožili protestno akcijo proti tajniku demokrščanske sindikalne federacije Pastoreju, saj je pogaja z in-dustrijci, naj bi se kar najmanj povečala delavske plače. Povečanja naj bi se gibala med 25 do 800 lir mesečno.

Generalna konfederacija dela je izjavila, da se ne misli pridružiti tej akciji demokrščanskih sindikatov, saj le-ta pomeni, da se oddaljuje od delavskih koristi, vztraja pa na tem, naj minister za delo Vigorelli skliče predstav-nike industrijev in vseh sindikalnih organizacij, da bi se začeli pogajati o sporu glede izravnanja plačnih pogojev v posameznih industrijskih panogah nekaterih italijanskih pokrajin. Če minister za delo po sprejetju zaupnice vladi v skupščini ne stori teh korakov, je Generalna konfederacija dela sklenila nadaljevati s stavkami, ki so bilečasno prekinjene.

INDIJA

Nehru odklonil pomoč ZDA

New Delhi, 1. marca (AFP). Predsednik indijske vlade Nehru je odklonil vojaško pomoč ZDA, ki mu jo je ponudil predsednik Eisenhower. Zavrzanje te pomoči je Nehru izjavil, da ameriških opazovalcev v komisiji za Kašmir ne morejo več smatrati za nevtralne, ter pripomnil, da je njihova navzočnost v Indiji neumestna.

FILIPINI

Pismo gverilcev

Manila, 1. marca (AFP). Nacionalistični peslanec Emilio Cortes je danes izjavil, da je sprejel pismo vrhovnega poveljnika gverilskih enot na Filipinih Luisa Tarusa, v katerem le-ta zahteva takojšnji sestanek s predsednikom Mag Sayem.

MAROKO

Razprava pred vojaškim sodiščem

Fes, 1. marca (AFP). Jutri se bo začela pred vojaškim sodiščem v Maroku obravnava zoper dvajsetoro ljudi, obtoženih uboja štirih uradnih Marokanov. Obtoženi so tudi drugih poskušanih ubojev in atentatov.

ZDA

Ponoven poziv

New York, 1. marca (AFP). Senator McCarthy je sinoči izjavil, da namerava ponovno pozvati pred preskvalni komite generala Zwickerja. Ko je le-ta pred prvi pozval, je prišlo do spora med McCarthyjem in ministrom za vojsko Stevensonom.

KULTURNI OBZORNIK

KAKOVOST KNJIG

glavni kriterij v založniški dejavnosti

Da bi bila založnika dejavnost uspešna in dobra, in da bi se javnost bolj zanimala zanjo, bi morale založbe s svojimi programi za tekoče leto stopiti pred širšo javnost

Konec lanskega leta je bilo v skladu s našimi založniškimi predvidenimi izdatki za 1 milijardo 700 milijonov din. Po nekaterih podatkih je ta vsota v zadnjih treh mesecih narasla na dobre tri milijarde. Kakor vemo iz prakse, da mora imeti vsi let, da se realizirajo v knjigo, vložena sredstva — v tujem svetu velja to 5 do 7 let za povprečno časa, potrebna za obrat sredstev. Ne moremo zahtevati, da bi z državno intervencijo, ali kakimi drugimi ukrepi popolnoma zaščitili vsakega v prometu kupa knjig. Vendar pa nam bi smeli zanemarjati resnost finančnega položaja naših založb: njihovi rezervni skladi so izpraznjeni, založbe ne morejo pravilno izpolnjevati svojih obveznosti do bank. In prav zaradi časa kupi knjig naglo narastajo. Vse to znatno

ovira uspešno založniško dejavnost in nalaga upravam podjetij večjo odgovornost.

Ne moremo reči, da bi bile vse založbe usmerile svojo dejavnost na resnično izboljšanje razmer. Se manj bi lahko rekli, da se vse bore za dobro knjigo. Seveda so med našimi založbami tudi izjeme (Beograjska in zagrebška »Kultura«, »Prosveta«, »Zora«, nekatera slovenska in makedonska podjetja). Na splošno pa lahko govorimo o slabšem kriteriju v izbiri del, o zapostavljanju klasičnih domače knjige na račun tako imenovane zabavne literature. Izdana dela kažejo, da nekateri založbe kar tekmujejo med seboj, katera bo izdala prej in več takšne literature, ker se ni vredna dela pojavljajo tudi v dveh ali več različnih izdajah. Nekateri založbe sploh žive samo od takšnih knjig. Naravnost očito je, da se je v takšnih založbah udomačilo naziranje, da je knjiga blago. Kakršna je bila pred spremembo družbenega sistema v naši državi.

Da je res tako, dokazujejo tudi letošnji programi naših založb. Programi so preobširni in že zaradi tega nerealni. Druga njihova značilnost je v tem, da prevladuje tuja, prevodna literatura. Celotno število del tujih

pisateljev (v ogromni večini zahodnih) tudi po teh prvih osnutkih programov, ki bi prišli v poštev za tiskanje, znaša 1200. Že to kaže, da pri izbiri niso predvsem upoštevali kakovosti del, čeprav bi to moral biti edini kriterij. Čelo Beograjske zadruga name, rava izdati 20 del tujih pisateljev. Sicer pa se zadruga ni edina iznevolila nalagam, zaradi katerih je bila ustanovljena. »Matica srpska« se je za letošnje leto večidel odločila za beletristiko, ki čisto ni toliko dobra, kolikor je zabavna. Njen primer je za ta splošni pojav, glede na njeno drugačno dosedanje prakso morda najzgodnejši. Povsod gre predvsem za prevodno literaturo. Beograjska »Matica« ne predvideva nobenega domačega književnega dela. Program »Novega pokolenja« pa obsega 108 del tujih pisateljev proti 16 domačim. Nič ne ni proti prevajanju dobre tuje literature, toda sam po sebi se vsiljuje sklop, da bi morali pri reviziji takšnih programov najprej zajeti poplavo tuje, ni vredne literature, in sicer predvsem iz razlogov kulturne, idejne narave, pa tudi iz gospodarskih in deviznih.

Treba je pozdraviti ukrepe koordinacijskega odbora založnikov glede programov, da bodo realni in knjige dobre. Upamo, da bodo naši kulturni in prosvetni delavci založbam pri tem pomagali. Da bi bila založniška dejavnost uspešna in dobra, in da bi se javnost bolj zanimala zanjo, bi morale založbe s svojimi programi za tekoče leto stopiti pred široko javnost.

René Clair:

„Oženil sem se s čarovnico“

Klasična komedija lahke ironije, izvirnosti, humorja in blesteh duhovitosti

»I MARRIED A WITCH«. Scenarij: Robert Pirosh in Marc Connelly. Režija: René Clair. V glavnih vlogah: Victoria Lake, Frédéric March, Susan Hayward, Produkcija: United Artists. — Podjetje za razdeljevanje filmov Lovćen film.

Vtis, ki nam ga zapusti ta Clair-ova »fantazijska komedija«, narejena v slabšem, ameriškem obdobju njegove ustvarjalnosti, se izraža v ne doocela izdiferencirani, a vendar polno ostvarjeni, iz živga umetnikovega udarca vzvalovani čustveni intonaciji, ki nam prikljče iz nekdanjega zavodno doživljenih sanj uresničeni nasmeš. Če smo doživeli tak nasmeš, potem smo — vsaj za tisti doživljeni trenutek, zavedno ali nezavedno — stopili v čudoviti poetično-ironično idealizirani in satirično-vedro realizirani svet Clair-ove umetniške in človeške konceptije življenja — in v tem Clair-ovem svetu smo resnično spoznali življenje brez njegovih surovih problemov: sintezo poezije, ironije, lepote in domišljije. Ta Clair-ova sinteza, tipična v vseh njegovih filmih, ni dekadentna umetniška imaginalna življenja, temveč je prizna njegove umetniške izpovedi: globoko, intimne vere v človeka, v zmago ljubezni in mladosti, prešinjene z bogatim optimizmom in prežete od vedrega, včasih pa skoraj ožtegnega humanizma. V tem je največja Clair-ova veličina, ki jo njegov briljantni način izražanja s pomočjo simboličnih predstav (clairovski stil) samo dopolnjuje do tiste mojstrske združitve vsebine in oblike, kakršno doživljamo samo konceptija resničnega genija.

Ta konceptija je v filmu »Oženil sem se s čarovnico« evokacija večnega ženskega v življenju — teme, ki je v vseh Clair-ovih delih po malem našla prostora. Koliko lahke ironije, izvirnosti, humorja in blesteh duhovitosti je v tej klasični filmski komediji, kjer je podrejočji se ameriški René Clair vendarle dal razigranega francoskega Claira! Četudi nedvomno več ko samo za las slabša od njegovih neprekosljivih umetnin, nastalih prej in pozneje v rojstnem Parizu, mestu uresničenih in neuresničenih sanj, ki je bilo Clairu od vsega najdražja in edina resnično velika tema, je komedija »Oženil sem se s čarovnico« bržkone njegovo najboljšo delo iz skoraj trinaestletnega obdobja neustaljenega bivanja v Angliji in Ameriki. V tem, leta 1942 v Ameriki nastalem filmu je v vsej značilnosti zaživel Clair-ova »atmosfera sanje«, ki polni njegovo ustvarjanje od prvih avangardističnih začelov pa vse do »Lepotic noči«, njegovega zadnjega filma. »Oženil sem se s čarovnico« je tipično clairovski film in v njem je stalno oživljeno tisto, v čemer je, kot pravi v svoji knjigi »Reflexion faite«, smisel in bistvo filmske umetnosti: »V filmu se pred našimi očmi vrši prehod od stvarnega k spiritalnemu, od konkretnosti k fantaziji«. Res da ta Clair-ova teza velja kot označba pomembne funkcije nemega filma; vendar pa do malega vsa njegova dela dokazujejo, da je bil film zanj vselej predvsem »magija«, uresničevalka sanj in neželirna zakladnica poezije in domišljije ter da je ta pesnik filmskega traku za ljubljeno ravno v ta »spoklic magije« čudovite sedme umetnosti. Ob vsem tem se nam naravnost vsiljuje asociacija, da je naslov, ki ga je dal René Clair filmu »Oženil sem se s čarovnico«, vprav simbolično nakazan v smislu tega njegovega značilnega tolmachenja filmske umetnosti in njegove ljubezni do nje. Res: ljubezni — kajti samo človek s tolikšno ljubeznijo do svojega poklica, kot je umetnik-režiser René Clair, ki je to svojo ljubezen tako čudovito izpovedoval (»Molk je zlato«), je mogel ustvarjati tako subtilna, klasično čista filmska dela, kakršnih ne najdemo kmalu v vsej dodanašnji filmski ustvarjalnosti in med katerimi ima tudi film »Oženil sem se s čarovnico« prav zato, ker je tolikanj Clair-ov, ker je v njem oživljeno filmsko magijo z vso sugestivno močjo njenega izraza, vrednost klasičnega umetniškega dela. — kj

SPORT IN TELESNA VZGOJA

DRUGO PISMO KARLA KLANČNIKA IZ FALUNA

Najzanimivejše - tek na 15 km

Včeraj smo prejeli drugo pismo Karla Klančnika iz Faluna. Sicer piše o dogodkih, ki so nam več ali manj znani iz dnevnih poročil, vendar jih zaradi nekaterih zanimivosti objavljamo. Karel Klančnik nam takole piše:

Posebno slavnostno razpoloženje je bilo na svetovnem smučarskem prvenstvu, ko so bili na programu skoki za kombinacijo. Nastopilo je 33 tekmovalcev. Vsak je lahko trikrat skočil. Dva najboljša skoka sta bila ocenjena. Pred tekmovalcem so dovolili vsem skakalcem, tudi tistim, ki niso tekmovali, da so izvedli dva skoka. To je bilo potrebno zato, da so napravili smučino v naletu, ki je omogočala vsem tekmovalcem enake pogoje pri zaletu. Največ je skakalo Norvežanov. Bill so v zelo slabi formi. Razen tega pa, njihova tipična, v bokih upognjena drža, ni za te velike skakalnice, ker izgubljajo v hitrosti in s tem tudi na dolžini. Tudi Nemci so tekmovali. Med njimi je bil najboljši Brutscher Tekmovalci iz Vzhodne Nemčije niso pokazali nič posebnega. Med Čehi pa je bil zelo dober Feliks. Zilavi Japonec, Američani, Kanadanci in ruski skakalci so skakali zelo pogumno. Rusi ne skakačejo preveč elegantno, zato pa dosegaajo zelo dolge skoke.

drugi je bil Sved, tretji Pold, Rogelj in Langus pa sta padla. Pold je za tretje mesto dobil lep pokal. Dne 17. februarja je bil na programu tek na 15 km. Tekmovalci so startali ob 11. uri. Kar 115 tekmovalcev se je poglano v boj. Vreme je bilo sončno, mraz strupen. To je bila najzanimivejša točka svetovnega prvenstva. Gledati borbo vseh najboljših tekmecev sveta, je bilo nekaj nepozabnega. Proga je bila izredno težavna. Pripravljena je bila odlično. Imela je polno kratkih strmin in položnih dolgin vzponov po gozdnatem terenu in prav toliko smukov, tako da so tekmovalci komaj premagovali ostre ovinke in precejšnjo hitrost. Tako lastnost proge je bila ta, da je bil smuk zelo izpeljan v ravnilo. Tako je tekmovalci z gotovostjo »zadržali«, in se je vsaj za hip oddahnili. Proga je bila odlično markirana. Nemogoče jo je bilo zgrešiti. Sploh je bila organizacija tekmovalne odlična. Tokrat so zmagaali Finci, ki so zasedli tri prva mest. Četrti je bil Rus

Naš tekmeči niso imeli sreče. Pre-slabo so mazali smučke. Tudi proga je bila za njih pretežavna in prehitra. Nedvomno bo treba doma organizirati tekmovaljanje v tekih na težavnejših progah. Zaradi tega so dosegli podvprečne rezultate. Sami nase so se jezili zaradi te »vražje mase«.

Po tekmovalstvu so organizatorji priredili velik zabavni večer za vse tekmovalce. Ker so vsi udeleženci prvenstva nastanjeni po okoličih, da-leč drug od drugega, je večer minil v medsebojnih spoznavanju. Prireditelj je pripravil lep pevski program. Tudi ples je bil nekaj posebnega. Na vabilih so bila napisana imena vseh tekmovalcev in vodil posameznih reprezentance. Domača dekleta so vlekle ta vabila kot tekmovalci startne številke. Izrebrani je moral potem vsi večer posvetiti »srečnemu dobitniku«. Bilo je veliko zabave, saj med tisočimi prisotnimi, je bilo kaj težavno najti izžrebanega. Posebno jezna so bila tista dekleta, ki so izžrebala tekmovalce iz Vzhodnih dežel, ker so se le-ti kmalu odpravili spat.

Karel Klančnik

Nov portret Borisa Kidriča

Ni dolgo tega, ko je naš znani kipar Ivan Sajevic končal svojo novo plastiko, portret Borisa Kidriča. Kip je doprsen, povečane velikosti, vlt v mavec in patiniran. Umetniško hotenje, s katerim se je kipar lotil svoje ustvaritve, in resnobnost, s katero se je dela oprijel, sta mu omogočila, da je Kidričev lik živ in izrazit, prežet s človeško vredino in jekleno voljo: lik človeka-revolucionarja.

Borisa Kidriča ni mogel delati po modelu, zanj je uporabil poleg spominja nanj premmogo fotografij in na temelju teh z raz-

niimi razgovori, študijem, posvetovanji itd. ustvaril tretji slovenski Kidričev portret (prvega Borisa Kalin, drugega Jaka Savinšček), ki dela čast njegovi umetnosti. Kip je razstavljen v Mladinskih knjigah, oddelek za umetnine — v pasazi Nebo-

Kulturne beležke

Tone Kralj razstavlja v Mali galeriji

Od večeraj razstavlja svoja dela v Mali galeriji Tone Kralj. Začel je z javnina delom takoj po prvi svetovni vojni in ga od leta 1920 srečujemo na vseh večjih domačih umetniških manifestacijah. Poleg udejstvovanja doma se je skoraj vsako leto po večkrat udeleževal razstav tudi v inozemstvu, kjer je bil vsakokrat ocenjen kot izreden talent. Razstavljal je na Češkem (Praga, Hodonin), v Nemčiji (Berlin, Leipzig), v Franciji, večkrat v Parizu in na mednarodni razstavi v Strasbourg (zlata diploma), v Angliji (London), na Holandskem večkrat (nakajnkrat v Belgiji, večkrat v Avstriji, nekatera razstava v Künsterbund (Hagen), v Barceloni, v Atenah, Indiji itd. Poleg tega se je udeležil mednarodnih razstav v Italiji in v Padovi (dve srebrni medalji), Bienenale v Benetkah 1926, 1928, 1930 in v mnogih mestih Severne in Južne Amerike. To pot se predstavlja z izborom del zadnjih dveh let, predvsem s grafiko v motiviki domače zemlje in njenega človeka.

Delo reškega konservatorskega zavoda

Reški konservatorski zavod je napravil lani vrsto pomembnih konservatorskih del na področju Istre Hrvatskega Primorja in na otokih. Med njimi so bila najvažnejša zaščita in restavracija cesarske katedrale, dela na mozaikih v Evfrazjevi baziliki v Poreču, obnova knežjeve dvorane na Rabu in odkritje ter konservacija fresk v Lovranu. Letošnji program zavoda je veliko obsežnejši. Med drugim nameravajo nadaljevati začeta dela pri obnovi in rekonstrukciji gotičke palače iz XIV. stoletja na Rabu, zaključili bodo konservacijo gotičkih fresk v Lovranu in začeli mozaikov v Poreču.

Prizor iz filma »Oženil sem se s čarovnico«

S prvenstva v Falunu. Levo: Pogled z vrha skakalnice, na kateri so se pomerili najboljši smučarski skakalci na svetu. Zgoraj: V teku štafet 3 x 5 km za ženske je prišlo na progi do incidenta med Polkanenovo (Finska) in Kosirevo (SZ). Pri prehitvanju sta druga drugo na vse načine ovirali tako, da sta si konec koncev »skočili v lase«. Slika prikazuje to »prerivanje« na progi.

Slabi so v doskoki. Kot smo slišali Terentijev. Le-ta je skoraj brez tehnične priprave, vzgajajo doma številne mlade skakalce, ki bodo v prihodnjih letih igrali pomembno vlogo med najboljšimi. Od naših tekmovalcev je tokrat skakal samo Rogelj. Izvedel je dva zelo lepa skoka. Naši skakalci so se v ponedeljek 15. februarja udeležili tekmovalni na mali skakalnici v Galle Dopuščala je skoške do 33 m. Zmagal je Japonec Yoshizawa, ki je skočil obokrat 31 m.

planinskih postojank in njeni administraciji, o kategorizaciji postojank itd. Sestavljali so prioritetni investicijski plan za leto 1954-55. Pogovorili so se tudi o zemljiško knjižni ureditvi planinske imovine itd. Načelno so se sporazumeli, da bo v prihodnje PZS investirala le one postojanke, ki so že v gradnji, pa še niso dokončane, nato pa večja popravila postojank. Soglasno so udeleženci sestanja sprejeli novi gospodarski sistem v planinskem gospodarstvu in zadolžili gospodarsko komisijo, da do skupščine izdela konkretne predloge.

GORENJSKO SAROVSKO PRVENSTVO

Prvo in drugo mesto si delita Cuderman in Sicerl

Radovljica, 1. marca. Včeraj je bilo odigrano 13. kolo gorenjskega sarovskega prvenstva. Rezultati: Jan : Sicerl remi, Misjak : Strumbel 0:1, Fajon : Pogačnik remi, Cuderman : Galof remi, Bavdek : Korosec remi. Končno stanje: 1.-2. Cuderman, Sicerl 8,5 3.-5. Bavdek, Pogačnik, Strumbel 7,5, Misjak 7, Fajon 6,5 8. Korosec 6, 9.-10. Roblek, Zorman 5, 11.-12. Galof, Jan 4, 13. Stefe 1 točka. Mojstrska kandidata Cuderman in Sicerl bosta odigrala dvoboj za naslov prvaka Gorenjske 1954. Na turniru sta osvedila prvo kategorijo mladi Kranjčan Bavdek in Strumbel (Jesenice). Potrdili so I. kategorijo Pogačnik, Misjak (Kranj), II. kategorijo Strumbel 7,5, Misjak 7, Fajon 6,5 8. Korosec 6, 9.-10. Roblek, Zorman 5, 11.-12. Galof, Jan 4, 13. Stefe 1 točka. Mojstrska kandidata Cuderman in Sicerl bosta odigrala dvoboj za naslov prvaka Gorenjske 1954. Na turniru sta osvedila prvo kategorijo mladi Kranjčan Bavdek in Strumbel (Jesenice). Potrdili so I. kategorijo Pogačnik, Misjak (Kranj), II. kategorijo Strumbel 7,5, Misjak 7, Fajon 6,5 8. Korosec 6, 9.-10. Roblek, Zorman 5, 11.-12. Galof, Jan 4, 13. Stefe 1 točka.

III. ZASEDANJE SVETA GOSPODARJEV PLANINSKIH DRUŠTEV

Živahno in koristno razpravljanje

Včeraj so se zbrali gospodarji planinskih društev. Razpravljali so o gospodarskih problemih, s katerimi se morajo boriti planinska društva, in izdelali predloge za skupščino Planinske zveze Slovenije, ki bo 3. in 4. aprila v Mariboru.

Zasedanje se niso udeležila vsa društva. Pogrešali smo gospodarje PD Radovljica, Celje, Trzin in Kannik. Vsa poročila so bila zelo izčrpna, razprava pa je bila živahna.

Največ so razpravljali o gradnjah, o proračunu PZS, GRS, o Planinskem vestniku, o pomanjkljivosti v upravi

planinskih postojank in njeni administraciji, o kategorizaciji postojank itd. Sestavljali so prioritetni investicijski plan za leto 1954-55. Pogovorili so se tudi o zemljiško knjižni ureditvi planinske imovine itd. Načelno so se sporazumeli, da bo v prihodnje PZS investirala le one postojanke, ki so že v gradnji, pa še niso dokončane, nato pa večja popravila postojank. Soglasno so udeleženci sestanja sprejeli novi gospodarski sistem v planinskem gospodarstvu in zadolžili gospodarsko komisijo, da do skupščine izdela konkretne predloge.

PO XVIII. KOLU ZVEZNE LIGE

Kandidati na spolzkih igriščih

Do konca le še šest kol — Kandidati za prvaka: Partizan, Hajduk, Dinamo, Crvena zvezda — Najresnejši kandidati za izpad: Odred, Radnički in Rabotnički

Nedeljske tekme so bile odigrane na spolzkih igriščih. Čeprav je dvoma kandidata za prvaka spodrsnili in sta izgubila dragocene točke, položaj še ni nič jasnejši. Do konca pa je ostalo le še šest kol...

TRIJE ALI ŠTIRJE KANDIDATI ZA PRVAKA

Teoretično je zdaj pet kandidatov za prvaka. V četrti, ko bodo odigrali zvezne tekme XVII. kola, se bo stvelilo kandidatov zmanjšalo. Ostali bodo štirje, če bo Crvena zvezda zmagala, trije pa, če se bo Vojvodina vrnila v Novi Sad s točkami. Kolikor pa bo Partizan izgubil kako točko, se bo položaj v četrti spet zapletel, tako kot lani.

Za sedaj ima spričo forme, štavela točk in preostalih tekem Partizan največ možnosti za zmago. Ima 37 točk, odlično kol razliko in najugodnejši razpored preostalih tekem. Najresnejši kandidati za izpad so Odred, Radnički in Rabotnički. Ljubljanski nogometaši imajo ni-malimane možnosti, da se rešijo. Spričo razporeda preostalih tekem bodo le stežka zbrali več kot 14 točk. To pa je premalo.

Proleterju, Odredu, Vojvodini in Vardaru. Čeprav si je Crvena zvezda zmanjšala možnost za tradicionalnim porazom v Splitu, vendar ni pa slabšem od Dinama in Hajduka. V Beogradu bo igrala z Vojvodino, Odredom, BSK, Sarajevom in Partizanom, po dvakrat pa bo gostovala v Zagrebu in Skoplju. Vojvodina je dejansko kot kandidat odpadla. Le 23 točk je zbrala, najslabšo kol razliko ima in najtežavnejši razpored preostalih tekem. Takšne so videti možnosti na papirju. Toda izkušnje so pokazale, da se na to klubi ne morejo opreti. Vsekoliko kdo prinese kako presenečenje, izguba točk pa kot bi mignil preobrne položaj...

Radnički in Rabotnički sta kandidata štev. 2. Bržkone bo ena točka ali gol razlika odločila, kdo bo drugo moštvo, ki bo pustilo družbo najboljših. Ogrožena sta tudi Lokomotiva in Proleter, toda najbrž se bosta izmuznila. Več točk inata od ostalih kandidatov in boljši razpored tekem. BSK, Vardar in Sarajevo so na meji nvarne cone, po drugi plati pa bliže zlati sredini, kjer domuje Spartak.

Pa vendarle je tudi tu igrišče spolzko. Borbe pa še bolj ogorčene, kot tiste, ki bodo odločile, kdo bo prvak. V preostalih šestih koli bo še huje.

KVALIFIKACIJSKA TEKMA ZA SVETOVNO NOGOMETNO PRVENSTVO

Brazilija : Čile 2:0 (1:0)

V okviru kvalifikacijskih tekmovaljanj za svetovno prvenstvo sta v XII. skupini nastopili Čilski in brazilska reprezentanca. Zmagala je Brazilija 2:0 (1:0). Gledalcev je bilo 25.000. Oba gola za Brazilijo je dosegel Baltazar.

V nedeljo 7. marca bo Brazilija igrala s Paragvajem.

Naši kegljači na svetovnem prvenstvu

Od 9. do 12. junija bo v Heisinkju svetovno prvenstvo v kegljanju na bowling kegljiščih. Prvih bodo na tem prvenstvu sodelovali tudi naši tekmovalci. Naši kegljači na bowling stozah bodo imeli do začetka svetovnega prvenstva vrsto pripraviljalnih tekmovalcev.

Med njimi četverboj mest, prvenstvo Zagreba in še nekatera. Bowling kegljišča se razlikujejo od navadnih po tem, na stozah ni asfaltirana, temveč parketirana. Kroglja je večja, kegljev pa ni devet ampak deset.

Ideja svobode je živel v njihovih srcih

Pred 150 leti so si prebivalci Haitija priborili neodvisnost

Nekega dne v avgustu 1791 so v Cap François na Saint Dominique, sedanjem Haitiju, na grozen način usmrtili Ogéja in Shavannesa. Oba sta bila žrtvi osvobodilnega gibanja. Letos v začetku januarja so prebivalci Haitija praznovali 150-letnico njune usmrtitve. Njuni imeni sta zdaj skoraj že pozabljeni in vendar je Shavannes prinesel iz Amerike na Saint Dominique idejo svobode.

Nekaj let prej, leta 1779, je prispel na Saint Dominique grof d'Estaing, admiral francoskega kralja, in zahteval za prispevek 1500 prostovoljcev, ki naj bi pohiteli na pomoč ogroženim francoskim kolonistom v Ameriki. Med njimi so bili tudi Shavannes, neki Crnci in mladi zamorski suženj Henri Christophe. Iz Amerike je Shavannes prinesel idejo svobode in neodvisnosti. Ko se je vračal, je vso dolgo pot govoril samo o svobodi. Med njegovimi vnetimi poslušalci je bil tudi mladi Christophe. Mulat Ogé je odpotoval v Pariz, da bi se boril za enakopravnost Crncev na Saint Dominique. Narodna skupščina je njegovim zahtevam pritrčila, ko pa je hotel doma uveljaviti priznano enakopravnost, so ga skupaj s Shavannesom postavili pred sodišče, obtožili kot upornika in obsodili na smrt.

Toda v mladem sužnju Christophu je živel ideja svobode in ljudje je niso pozabili. Živela je v glavah in srcih Crncev, ki so morali na plantažah sladkornega trsa, v rafinerijah in na farmah pod bičem opravljati najnapornejša dela. Živela je povsod, kjer so živeli in trpeli brezpravni Crnci.

Se nekdo je sanjaril o svobodi, čakal in se učil. Bil je slaboten suženj, zaposlen na plantaži Brega, sin nekega afriškega princa Toussaint l'Ouverture. Bil je izredno nadarjen in tako je vzbudil pozornost gospodarja. Leta mu je omogočil, da se je naučil brati in pisati. Ze takrat so ga rojaki visoko cenili. Pozneje je postal eden najboljših voditeljev svojega naroda. Po prvem ponesrečenem uporu sužnjev je pobegnil z mnogimi drugimi, ki so bili suženjstva že siti. Med njimi je bil tudi uporniški suženj in fanatični sovražnik belcev Jean Jacques Dessalines. Zbežali so v gore.

Henri Christophe pa je medtem v Cap François opravil natakarske posle, opazoval ljudi in se učil. Bili so nemirni časi. Vsi so se borili proti vsem: belci proti mešanecem, mešanci proti črncem in črnci proti mešanecem in belcem. Šele Dessalines se je mimogrede posrečilo združiti ljudstvo, bogate in revne, svobodne in sužnje, rumene, rjave in črne. Združil jih je pod enotno idejo neodvisnosti in svobode. In začel se je boj proti matični deželi Franciji.

Leta 1802 je poslal Napoleon na Cap François vojno ladjevje pod poveljstvom moža svoje sestre Pavline generala Leclerca. Od upornikov je zahteval, naj se vdajo. Francoska vojska pa je našla požgano mesto. Hudi vojaški porazi in tropična mrzlica so napravili konec te odprave. Francozom pa se je le posrečilo z zvižajo izvoliti v Francijo voditelja vstaje Toussainta l'Ouverture. Tam so ga zaprli.

Crnci so se še naprej borili za svoje pravice. Dessalines se je vrnil z gora in z okrvavljenimi rokami raztrgal francosko trobojnico. Bela barva je iz nje izginila. Republika Haitija ima od takrat modro-rdečo zastavo. Zadnja bitka se je bila leta 1803 pri Vertieresu. — Leta 1804 je bil Saint Dominique ali Haitija, kakor ga je imenoval Dessalines, neodvisen. Miru pa še dolgo ni užival. Toussaint l'Ouverture je umrl v neki trdnjavi na švicarski meji, Dessalines so kot cesarja Jacquesa I. v Pont Rouge pri Port au Prince umorili. Christophe je vzpostavil na severu kraljevino in zgradil

trdnjavo la Ferrière. Ko pa so se prebivalci južnih pokrajin dvignili proti njemu in ko je spoznal, da je vlogo kralja doigral, si je pognal kroglo v glavo.

Haiti je bil neodvisen. Nad mogočnimi palmami je vihrala na tropičnem otoku modro-rdeča zastava. Sledila pa so burna leta uporov, vstaj, spletk, izdajalstva, mučenja, junaštva in obupa. Haitija je sklenil zvezo s Španijo, doživel invazijo Angležev in jih spet pregnal. Imel je cesarja in kralja ter več predsednikov. Mnogi so umrli nasilne smrti. Zadnjega zločinskega predsednika Guillaume Sama je ogorčena množica leta 1915 raztrgala na kose, ker je dal poklati 150 ujetnikov, večinoma članov najuglednejših družin. Potem pa so Američani zasedli to deželo in napravili red. Zdaj je Haitija spet svoboden in skuša navezati stike s civiliziranim svetom.

Haiti drugi največji otok Antilov.

Sončni mrk in ptice pevke

Več sto opazovalcev bo ob popolnem sončnem mrku 30. junija opazovalo ptice

Kako reagirajo ptice pevke v krajih, kjer je videti popoln sončni mrk, oziroma kjer sonce »vzhaja« in »zahaja« v nepredvidenem času? Da bi odgovorili na to vprašanje, bo med popolnim sončnim mrkom 30. junija pripravljenih prvokrat v zgodovini naravoslovnih znanosti več sto opazovalcev ptic najmanj na treh kontinentih. Sodelovali bodo v prvem znanstvenem in načrtno pripravljenem opazovanju ptic v svetovnem obsegu. Svoja dognanja bodo skrbno zabeležili in poslali svetovni znanstveni postaji za proučevanje ptic v Grentonu v Angliji. Tam bodo strokovnjaki proučili beležke in po njih sestavili obširno poročilo. To akcijo je sprožil predstojnik postaje ornitolog Noble Rolin. Re-

kel je, da so opazovalci ptic že prej opazili, da ptice pevke med sončnim mrkom utihnejo, kakor da je nastala noč. Še nikoli pa opazovalci niso poskusili opazovati ptice na vseh področjih, kjer je videti sončni mrk. »Letošnji popolni mrk,« je rekel Rolin, »bodo videli prebivalci ozkega pasu ob notranosti Severne Amerike, kjer se bo začel, prek severnega Atlantika do Skandinavije ter dalje do Indije, kjer bo ob sončnem zatonu končan. Opazovalci bodo pripravljene v vsem tem pasu. Radi bi ugotovili, kaj se pravzaprav zgodi, ko sonce ob nepričakanem času vzide in zaide oziroma ko mrkne in se spet prikaže, da bi primerjali petje ptic, če bodo pele, s ptičjimi zbori ob jutranji zori in večernem mraku.«

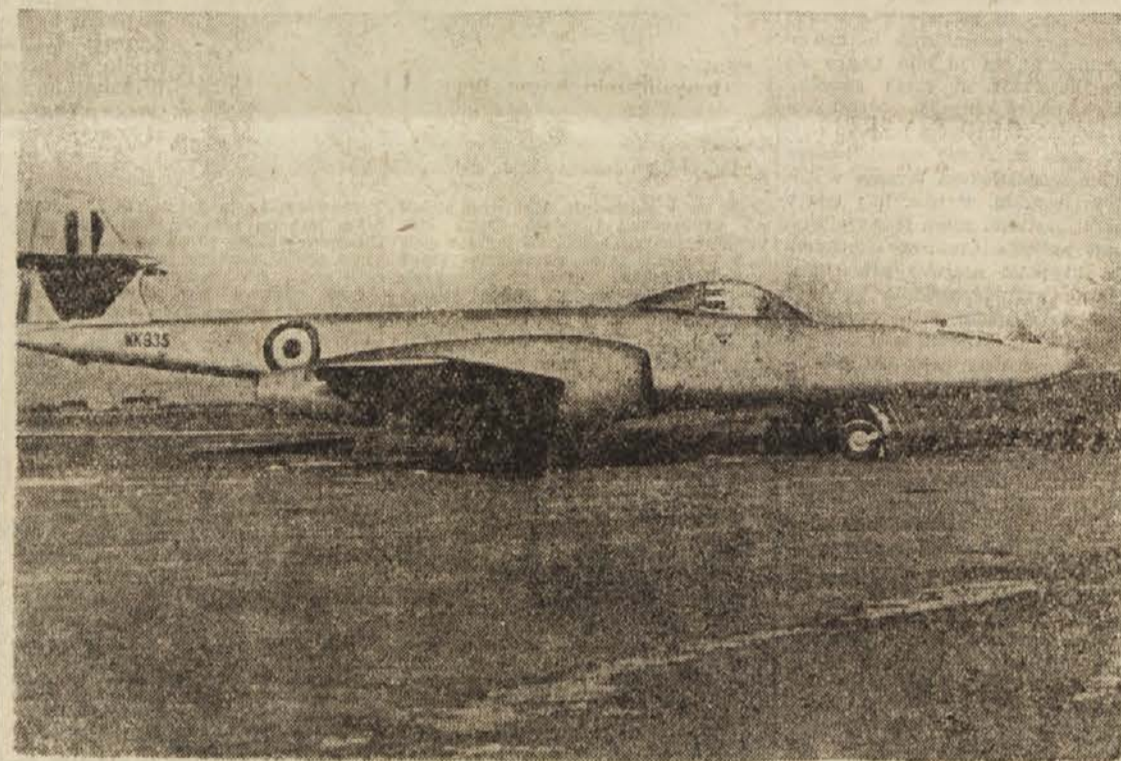
Opazovalci bodo uporabili metodo »dolge straže« in opazovali ptice zjutraj in zvečer, dan pred sončnim mrkom, prihodnji dan pa od začetka do konca mrka. Njihove beležke bodo postajali za znanstveno proučevanje ptic pripomogle, da bodo njeni strokovnjaki ugotovili, koliko časa bo trajalo, da bodo ptice spet začele peti. Razen tega bodo strokovnjaki proučevali tudi vpliv popolnega sončnega mrka na tek ptic, zlasti tistih, ki hranijo svoje mladiče. Med popolnim sončnim mrkom so bo en opazovalec mudil tudi na angleškem otoku Ulstu, edini točki v Veliki Britaniji, kjer bodo videli sončni mrk. Drugi opazovalci bodo beležili tudi vpliv delnega sončnega mrka na ptice. Rolin bo vodil pet ornitologov, ki bodo opazovali ptice, ko bo sončni mrk dosegel južno Norveško.

Najhitrejša letalo bodo pilotirali leže

V Angliji delajo poskuse s takšnim načinom pilotiranja že več let

Angleško letalstvo je dobilo novo letalo, narejeno tako, da mora pilot v njem med poletom ležati. V nedeljo teden so letalo na letališču Baginton blizu Coventryja preizkusili. Gre za predugačeno verzijo lovškega letala tipa »Meteor«. Na poskusnem poletu je novo letalo pilotiral letalski major Franklin leže na trebuhu, glavo in komolce pa je imel naslonjene na gumijaste blazinice, ki prestrezajo udarce. Tudi v nekaterih drugih delih želeh že dolgo proučujejo pilotiranje leže. Letala letajo čedalje hitreje, meja zvočne hitrosti je že prekoračena in konstruktorji morajo čedalje bolj misliti tudi na obliko letal. Dosedanja letala, tudi najhitrejša, niso strogo aerodinamična. Treba jih bo še bolj prilagoditi potrebam hitrega letanja. Zato konstruktorji razmišljajo, kako bi bilo trenje v zraku čim manjše. Predvsem gre za to, da se kar najbolj zmanjša pilotska kabina. Dokler pa pilot v letalu sedi, kabine ni mogoče stisniti, da bi bila nižja. Zato so prišli na misel, naj bi pilot med poletom ležal. Pri velikih hitrostih, naglih obratih in strmih padanjih silno deluje na pilota težnost. Njen vpliv je tako velik, da lahko pilotu ustavi krvni obtok in po-

vzroči njegovo omedlevalo. Zato so dobili piloti, ki letajo z najhitrejšimi letali, posebne obleke, da učinek težnosti zmanjšajo. V Angliji že več let delajo poskuse s pilotiranjem leže. Če namreč pilot v letalu leži, težnost ne vpliva nanj tako, kakor če sedi. Pilot leži v letalu »Meteor« v kabini v posebnem nosu čisto spredaj. To pomeni velik korak

Prvo letalo na reaktivni pogon, izdelano v tovarni Armstrong Whitworth v Veliki Britaniji. V njem pilot med poletom leži, in sicer zadaj ali spredaj. Pilotiranje leže pride v poštev pri posebno hitrem poletu. Če pilot v letalu leži, je namreč vpliv hitrosti na obtok njegove krvi manjši.

naprej za prehodno obdobje pilotiranja leže do letanja z reaktivnimi letali, ki dosežejo povprečno hitrost 963 km na uro. Ravnatelj tovarne, ki je izdelala prvo takšno letalo, je rekel, da je to letalo bodočnosti. Z zmanjšanjem prednjega dela dobi letalo večjo hitrost. Razvoj kaže, da bo treba iz bodočih letal pilotske kabine v sedanji obliki splotno odstraniti.

Karnevalske svečanosti so že stare

Karnevalske svečanosti izvirajo iz predzgodovinskih časov. Stari poljedelski narodi so ob koncu zime porabili zalogo hrane, potem pa so se morali hočeš-nočeš postiti. Slovo od zime in hkrati od mraza so praznovali konec februarja. Rimljani so dali tej svečanosti posebno obeležje, v različnih oblikah pa se je v mnogih deželah ohranila do dan-današnji. Prvotni pomen karnevala nam pove že ime, saj pomeni v italijanskem jeziku »zbogom meso« (carne vale). Nemci so imenovali to svečanost Fasching. V mnogih mestih spriljta karnevalsko svečanost razkošje in razuzdanost. Iz skromnega kmečkega praznika se je torej razvilo bučno pustno rajanje.

različnih oblikah pa se je v mnogih deželah ohranila do dan-današnji. Prvotni pomen karnevala nam pove že ime, saj pomeni v italijanskem jeziku »zbogom meso« (carne vale). Nemci so imenovali to svečanost Fasching. V mnogih mestih spriljta karnevalsko svečanost razkošje in razuzdanost. Iz skromnega kmečkega praznika se je torej razvilo bučno pustno rajanje.

Psiček je rešil smrti ves razred

V Cesani di Campi v Italiji je psiček rešil smrti cel razred dečke šole z učiteljem vred. Psiček je vaak dan spremljal v šolo svojega malega gospodarja in zvesto hodil tudi ponj. Nekega dne pa je postal nemiren, ker dečka ob določnem času ni bilo iz šole, pred katero ga je čakal. Z veliko težavo se je psičku posrečilo odprti vrata dečkovega razreda. Ko je zagledal v razredu 21 učenecov in učitelja na tleh, je začel tako glasno lajati in tekati po šoli, da je naposled opozoril nase šolskega slugo. Potem mu je zasadil zob v hlače in ga vleklo po stopnicah. Šolski sluga je prišel v razred še pravčasno, da je odprl okna. Vsi učenci in učitelj so bili namreč zastrupljeni s plinom, ki je uhajal iz pokvarjene peč.

KURT SUETOVIUS GARANCIJA

Maks potrebuje uro. Maks se torej napoti k urarju, ki mu prigovarja: »Toplo bi vam poročil tole uro, ki ji ne škodujejo ne padci, ne udarci. Zanjo jamčim. Če bi se vam v dveh letih pokvarila, jo kar prinesite nazaj, da vam jo brezplačno popravimo. Seveda, če bi se zgodila nesreča, da bi se vam ura pokvarila po udarcu ali padcu, Garancija velja samo za takšne primere. Izrecno poudarjam, če bi se vam pokvarila, kajti v praksi je pri naših urah to izključeno.«

»Kaj pa če mi ura med delom pade na tla?«

»...in če bi vam padla na tla, če bi se pokvarila, da ne bi več šla, vam jo brezplačno popravimo.«

Maks kupi uro in odide.

Cez osem dni pa spet pride k urarju in volče položi na pulc cigaretno škatlico z ukrivljenimi in polomljenimi sestavnimi deli z garancijo prodane ure. Urar se prvi hip ne zdajde: »Zelite, prosim? Kaj pa je?«

»Če slabo vidite,« zagodrnja Maks, »si natak-

nite naočnike ali pa vzemite povečevalno steklo. Tu imate uro, ki sem jo kupil pri vas pred dobrim tednom. Ne pozabite, da sem jo kupil z garancijo. Samo enkrat mi je med delom padla na tla in tu imate zdaj posledice. Zdaj pa bi rad vedel, kaj je z vašo garancijo? Ali boste svojo obljubo izpolnili ali ne?«

»Trenutek, prosim. Pravite, da vam je ura padla med delom na tla? To je izključeno. Morali ste jo položiti na nakovalno in udariti po njej s kovaškim kladivom, da ste jo tako zdelali.«

»Nič se ne izmikajte. Če vam pravim, da mi je padla med delom na tla, že vem, kaj govorim. Ko sem pokrival streho cerkvenega zvonika — sem namreč krovec — in ko sva s tovarišem delala prav na vrhu — zvonik je visok komaj devetdeset metrov — mi je zdrsula ura iz žepa in padla na tlak. Dobro ura sva s tovarišem iskala, preden sva našla vse raztresene dele. No, zdaj pa povejte, kako je z vašo imenitno garancijo?«

V Pentagonu, v državi Washington, so se dali skupaj fotografirati šefi vseh ameriških štabov. Od leve proti desni: šef štaba ameriškega letalstva general Nathan Twining, šef štaba ameriške vojne mornarice admiral Arthur Radford, šef štaba ameriške kopnene vojske general Mathew Ridgway, komandant mornariških čet general Lemuel Shepherd in šef pomorskih operacij admiral Robert Carney

MALI LEKSIKON

Vprašanja:
Ali bo Kitajska kmalu opeljala sodobno abecedo? Kakšne sinonime ima v srbohrvatskem jeziku palica, imenovana buđa? Kako se orš biološka sinleza masti? Kje so moški razdeljeni na razrede? Kdaj so izdelali prvi stroj za izdelovanje ledu?

Odgovori:
Kitajska, ki ima že pol milijarde prebivalcev, uporablja abecedo, sestavljeno iz kakih 14.000 znakov. Kitajska abeceda je zelo zamotana in zato je pismenost pravzaprav privilegij ožjega kroga ljudi. Nedavno pa so začeli na Kitajskem uvajati novo abecedo, ki ima samo 40 znakov in ki je podobna latinici. Ta kulturna revolucija pa se razvija zelo počasi. Vsako leto se nauči uporabljati novo abecedo komaj 10.000 pismenih prebivalcev. Če pojde tako naprej, bo moral kitajski narod še kakih 5000 let čakati, da se bodo vsi ljudje naučili nove abecede.

Palico, ki ima na enem koncu naravno bункo, imenujejo v delu Srbije navadno buđa. V Sremu ji pravijo bužeska ali šošarka, v Bački bužeska ali šošarka, v Banatu buđa, v okolici Danilovgrada maljuga, v Ljesanski Nahiji prakljača, v Bosni pa kijčača. Vna se povzemamo, da ji pravijo v Sumadiji guđa, v ostali Srbiji pa batina. Buđa so prej stiri in poljski čuvaji, pastirji kot orodje v lovu na zajce, sredstvo za igro in kot rovač za zarez, s katerimi označujejo število ovc, poljski čuvaji pa kot znak svoje oblasti.

Če v tankih pri temperaturi od 25 do 30° C gojimo v raztopinah z mnogo ogljikovih hidratov, kakor je lesni sladkor, nekatere z maščobami bogate snovi, primerne za tehnološko uporabo, n. pr. za izdelovanje plama. Leta 1949 sta nemška znanstvenika iz Göttingena Harder in Witsch dobila znatno količino maščob samo iz alg chlorella inaeconodosmus brez dodatka ogljikovih hidratov, samo z ogljikovim dioksidom iz zraka, vode in svetlobe. V pol leta sta dobila 10 kg maščob na 800 m² raztopine. Angleži so na podlagi teh poskusov na Trinidadu zgradili velike poskuse naprave.

Neko plemo v Afriki deli svoje moške v prvo in drugorazredne. Če je vojna, pridejo drugorazredni moški v prve bojne vrste. Zeniti se smejo otrok pa se smejo imeti. To plemo meni, da uporaba lokov in puščic med bitko ni prvi nič možna, ker lahko tako tudi drugorazredni slabiš ulije še tako hrabrega borca. Zato se bore z golimi rokami, brez alahernega orožja.

Prvi stroj za izdelovanje ledu je konstruiral leta 1808 v Franciji Charles Tellier. Da bi pokazal pomen uporabe umetnega mraza, je vprico Pasteur-ova položil v aparat goveje mesa in ga pustil v njem 50 dni. Ko so potem ugotovili, da se meso ni prav nič spreminilo, je Tellier ustanovil delniško družbo, predelal neko ledjo v hladilnico in prevajal meso iz Francije v Južno Ameriko. Vojna je trajala sicer 100 dni, toda meso se ni nič najmanj pokvarilo.

DNEVNE NOVICE

IZPLAČILO ANGLEŠKIH CERTIFIKATOV BIVSIM UJETNIKOM

Urud za zaščito Jugoslovanske imovine v inozemstvu je sklenil sporazum z angleškim poslanstvom v Beogradu, po katerem bo angleško poslanstvo v Beogradu izplačalo dinarsko protivrednost lastnikom certifikatov (denarnih potrdil), ki jih je izdala velika Britanija bivšim vojnim ujetnikom.

Zato je potrebno, da vsak lastnik certifikata naslovi na vojaškega atašea Britanske ambasade v Beogradu, v katerem zaprosi za izplačilo certifikata, ki ga mora priložiti.

Pismo o certifikatu mora stranca izročiti najbližji podružnici Narodne banke, ki ga bo zaradi vnovčenja dostavila glavni centralni Narodni banki. Oddelku svobodno delniških poslov XIII/2, iz sekretariata Cte Narodne banke.

Starši in vzgojitelji, udeležite se ciklusa predavanj »Svojtva otrok v različnih razvojnih dobah, ki ga odvijamo 9. marca. Predavanja bodo predvsem osvetlila vprašanja: možnosti razvoja otrokovih sposobnosti (nadarjenost), vzgoje k delavnosti, o vlogi domišljije in oblikovane otrokovega značaja ter njegovih odnosov do staršev. Vpisovanje v ciklus je vsak dan od 8-14 pri Centralni ljudski univerzi, Cankarjeva 5-III, telefon št. 23-388. Ukovina za ves ciklus 50 dinarjev.

Prijavitelce oz. starše prijavljenih otrok za plesni in risarski tečaj obveščamo, da se lahko seznanijo z razvedrili.

poredom prijavljencev po skupinah in časovno pouka v Pionirski knjižnici, Trg Revolucije 7 ali pa pri Centralni ljudski univerzi, Cankarjeva 5-III.

Avto gume vseh dimenzij, kolesne plašče, zračnice, obutev iz guma, termoforje itd. vam najhitreje poravi »VULKAN« v Ljubljani. Zaloška cesta 20. Kupujemo neuporabne avtozračnice po 120 dn. kg. Delavnica odprta od 7 do 15 ure.

Garantirano brez škodljivega učinka pomladni svoj obraz z uporabo kozmetične maske TEINT BELL.

DANES IN JUTRI

KONCERTI

Slovenska filharmonija obvešča abonente, da bo VI. abonmanski koncert (Brahmsov requiem) dne 19. t. m. za abonma A in B, m. za abonma B, ne kot objavljeno dne 5. in 8. t. m. Abonement, ki bi želeli zamenjati svoj abonma za ta koncert, bo upravnica ustrejala v okviru možnosti. Vstopnice v prodaji od 5. t. m. dalje. Cene od 60 do 200 dn.

GLEDALIŠČA

DRAMA LJUBLJANA
Torek, 2. marca ob 20: Tirso de Molina; »Don Gil v zelenih hlačah«.
Premiera. Izven.
Sreda, 3. marca ob 20: Tirso de Molina; »Don Gil v zelenih hlačah«.
Abonma red A.
Četrtek, 4. marca ob 20: Sal. Cruz; »Tak kakor vsi«. Abonma red B.
Petek, 5. marca ob 20: Tirso de Molina; »Don Gil v zelenih hlačah«.
Abonma red F.

OPERA

Torek, 2. marca ob 19.30: Gluck: »Flegonija na Tavrdis«. Abonma red C.
Sreda, 3. marca ob 19.30: Gounod: »Faust«. Zaključena predstava za sindikata Univerze in TVS.
Četrtek, 4. marca ob 19.30: Foerster: »Gorenjski slavček«. Gostovanje H. Franca. Zaključena predstava za gimnazijo št. Vid.
Petek, 5. marca ob 19.30: Baletni večer. Abonma red Petek popoldanski.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Gledališka pasaža
Torek, 2. marca ob 16: Mary Chase; »Harvey«. Red terek popoldanski. Vstopnice so tudi v prodaji.
Sreda, 3. marca ob 14.30: Irwin Shaw; »Pokopljite mrtve«. Zaključena predstava za Industrijsko rudarsko šolo Zagorje. — Ob 20: Irwin Shaw; »Pokopljite mrtve«. Izven.
Četrtek, 4. marca ob 20: Mary Chase; »Harvey«. Red četrtek. Vstopnice so tudi v prodaji.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE MARIBORNE

Levstikov (Sentjakovski) trg
Petek 5. marca ob 17: Kuret »Obuti mačke«.
Sobota 6. marca ob 17: Malik »Zogica Maročica«, ob 20: Pengov-Simončič »Zlata ribica«. Za odrasle.
Nedelja 7. marca ob 11: Taufer-Novy »Moja in živali«.

ROČNE LUTKE

Resljeva cesta 28
Četrtek 4. marca ob 11 in 14: Gostovanje v Laškem ob 17: Gostovanje v Prebrodu.
Nedelja 7. marca ob 17: Stammle »Carnivni klubok«.
Prodaja vstopnic za obe gledališči in vse predstave od petka ob 11 do 12.30 pri blagajni Mestnega gledališča v Gledališki pasaži in pol ure pred predstavo pri blagajni obeh gledališč.

RADIO

Dnevni spored za torek, dne 2. marca 5.30-7.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! (Pester glasbeni spored) — 7.30-8.30 Poročila in vremenska napoved — 8.45-9.30 Jutranja tolovadba — 9.30-10.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objava dnevnega sporeda — 10.00 Radijski koledar — 10.00-10.30 Napoved časa, poročila in vremenska napoved — 10.30-11.00 Solška ura za nižjo stopnjo — Mažuranič; Zrode in prigode melega Hapčica (Ponovitev) — 11.30 Solška ura za

višjo stopnjo — a) Glasba pripoveduje — b) V plinarju — reportaža — 12.00 Skladbe L. Hafnerja pojo »Fantje na vojstvu« (Ob 70-letnici skladateljevega rojstva) — 12.20 Kmetijski nasveti — 12.30 Opoldanski koncert — 13.00 Napoved časa, poročila, pregled dnevnega sporeda in objave — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.45 Nove knjige — 13.55 Melodije za prijetno razvedrilo. Izvajajo orkestri: Arthur Murray, Lew White, Walter Fenske in Kurt Wege Mojmir Sepe s svojimi triom in Ljubljanski plesni sekstet vmes ob 14.40-14.45 Objave — 15.00 Napoved časa, poročila in vremenska napoved — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Lažja orkestralna glasba — 15.50 Esperantski tečaj — 16.00 Iz solistične glasbe pri nas in po svetu — 17.00 Napoved časa in poročila — 17.10 Narodne pesmi izvajajo ansambli in solisti vmes ob 17.30 Iz naših tovarn in obratov — 17.40 Pustne pesmi — 18.00 Športni tečaj — 18.30 Igrajo orkestri Mantovani, Andre Kostenanetz in Sigmund Romberg — 19.00 Radijski dnevnik — 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame — 20.00 Tedenski notranje-politični pregled — 20.10 Jugoslovanski operni solisti pojo arije iz znanih oper — 21.00 Iz Kretlovih pesmi (Literarna oddaja) — 21.30 Slovensko športovanje — Izvajajo: Zbor in solisti APZ in v Rudovano Goben — 22.00 Napoved časa, poročila in pregled sporeda za naslednji dan — 22.15-23.00 Iz sodobne simfonične glasbe: S. Ostere: »Passaglia in Kor« — B. Bartok: »Glasba za godala, klavir in čelo«. Klavir in tolkala — 23.00-24.00 Oddaja Radija Jugoslavija za tujino na valu 327.1 m (Prenos iz Zagreba).

RADIO KOPER

Spored za torek, 2. marca 13.45 Lahka in zabavna glasba — 14.30 Kulturni razgledi — 17.30 Zborovske skladbe jugoslovanskih skladateljev poje moški zbor CDJLA iz Beograda — 18.30 Za razvedrilo vam bosta igrala orkestra Bernard Etze in Erwin Hanzlik — 20.00 G. Donizetti: »Don Pasquale«, drama-bufa v treh dejanjih, izvajajo solisti, zbor in orkester italijanskega radia v Torinu, dirigira M. Rossi.

MARIBORSE VESTI

Poročili so se v Mariboru: Jureš Alojz, 44 let, mlinarski pomočnik — Trop Katarina, 36 let, tov. delavka; Senekar Rudolf, 25 let, pom. tov. delavec — Gradskišek Ljudmila, 24 let, pom. tov. delavka; Pačlavac Miroslav, 38 let, radiotehnik — Senekovič Ivanka, 29 let, vzgojiteljica; Perk Stefan, 24 let, mizarski pomočnik — Krampelj Terezija, 22 let, frizerska pomočnica; Hajdinjak Jožef, 23 let, sprevednik — Ketiš Jožefa, 23 let, kuharica; Hajdinjak Drago, 23 let, pišarniška moč — Sagaj Katarina, 24 let, sukalnica; Kršič Egidij, 23 let, literar — Brušič Matilda, 24 let, predica; Gorgiev Trojan, 25 let, aviomehanik — Vučak Barbara, 19 let, gospodinja; Metul Anton, 19 let, strojni ključavničar — Lukman Marta, 22 let, tkalka; Pešič Danilo, 25 let, stroj. ključavničar — Methana Marija, 18 let, predica; Vratarič Vladimir, 23 let, brusilec — Kavčič Elizabeta, 21 let, tkalka; Smrekar Franc, 20 let, rezkar — Fojta Silva, 20 let, tkalka; Izlaker Feliks, 30 let, komercialist — Markelj Marija, 25 let, trgovska pomočnica; Brumen Lovro, 25 let, delavec — Lorber Marija, 23 let, tkalka; Himan Anton, 26 let, pom. delavec — Mozmarič Viktorija, 22 let, gladijarka; Hausmeister Drago, 28 let, slaščičar — Muršec Jožefa, 23 let, bolničarka; Koren Franc, 25 let, šofer — Kranjc Neža, 24 let, administratorka; Rifel Ivan, 25 let, admini-

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »KOMUNA«

Ameriški film
»SPIJON«
V glavni vlogi Ray Milland
Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

KINO »UNION«: Ameriški film: »Tretji človek«. Brez tednika. Predstavi ob 15 in 18. Pred predstava nastopajo avstrijski artilisti. Ob 20. uri je jugosl. kinoteka, predvaja so ruski film: »Tih Don«. Predprodaja vstopnic za vse predstave od 10-11 ter od 15. ure dalje.
KINO »SLOGA«: Ameriški film: »Poročil sem čarovnice«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. Ob 10. uri matineja istega filma. Predprodaja vstopnic od 9-11 ter od 15. ure dalje.

KINO »SOCA«: Angleški film: »Pekel je razprodan«. Tednik. Predstavi ob 18 in 20. Predprodaja vstopnic od 10-11 in od 16. ure dalje.
KINO »TRIGLAVA«: Meh. film: »La Malquerida«. Tednik. Filmske novice št. 4. Predstave ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 17. ure dalje.
KINO »SISKA«: Ameriški film: »Asfaltna džungla«. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15. ure dalje.
»JESENICE«: Radiol. Ameriški film: »Amerikanez v Parizu«. Predstavi ob 18 in 20.

Dežurna lekarna
Torek, 2. marca: Lekarna »Pri gradu«, Partizanska c. 1.

RADIO

5.30-7.25 Prenos sporeda Radia Ljubljana — 7.25-7.40 Melodije v ritmu — 7.40-7.45 Za naše gospodinjice — 7.45-8.00 Poje Planinski oklet p. v. Mirka Laha — 8.00-8.10 Poročila in vremenska napoved — 8.10-8.30 Napovedi iz operet — 12.00-15.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana, vmes od 13.00-13.15 Oddaja v madžarščini — 16.00-16.30 Trideset minut Zabavnega gledališča Svoboda Tabor — 16.30-16.45 Pregled domačih dogodkov, vremenska napoved in točen čas — 16.45-17.00 Zabavna glasba, vmes objave — 17.00-23.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana.

KINO

PARTIZAN: Italijanski film: »Med oljkami ni miru«.
UDARNIK: Ameriški film: »Poštna postaja«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Torek, 2. marca ob 15, 17, 19 in 21: Pester pustni spored.

VESTI Z JESENIC

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE
Torek, 2. marca ob 19.30: Petrovič: »Vozel«.
Zveze z vlaki za vse predstave ugodne.

RUDARSKO TOPILNIŠKO BAZEN BOR

sprejme
inženirja kemije
z najmanj petletno prakso za upravnika laboratorija
Plača po tarifnem pravilniku ali po dogovoru
Ponudbe pošljite na Rudarsko topilniško bazen Bor Bor 1053

VOJNO GRADBENO PODJETJE »SOCA«

SARAJEVO
ULICA JNA 64/IV
nudi naprodaj:
večjo količino vvoznih gumijastih kompresorskih cevi 19 X 30, znamke »Osrpe« Pirelli, popolnoma novih, zelo dobre kakovosti;
nizkotlačne ventilatorje znamke »Ventilator« — Zagreb, kapacitete od 10.000 do 18.000 m³/h. Ventilatorji so rabljeni, vendar v dobrem stanju. 1061

DROBNI OGLASI

VARILNI AGREGAT, električni v dobrem stanju takoj kupimo. 701
POSTNEGA NAJDIJTELA drap volnene jope, izgubljene dne 27. t. m. ponudi na Celovški cesti, prosim, da jo proti nagradi vrne na naslov: Briel, Celovška 72. 695
ČEBELARJI! Iz tiska je izšel »Pčelarski kalendar« za 1954 v založbi Zveze čebelarjev Srbije, Beograd ul. 1. maja 32. Cena 70 dn. Kdor naroči več kot deset izvodov, dobi 10% popusta. Denar pošljite na tekoči račun 103-T-628. 1052

Takoj ugodno prodamo

DVOJNO
KOMPLETNO ZVOČNO
KINO-APARATURO
ZA NORMALNI TRAK
IN OPREMO DVORANE
Naslov v oglasnem oddelku!

Poziv za prijavo radijskih postaj

Na podlagi čl. 43. t. 8 uredbe o organizaciji, poslovanju in upravljanju jugoslovanskih poštnih, telegrafnih in telefonov (objavljeni v Službenem listu FLRJ št. 53 z dne 28. XII. 1953) pozivamo vse pravne in fizične osebe, ki imajo svoje radijske postaje, da najdlje do 15. marca 1954 dostavijo

GENERALNI DIREKCIJI PTT, BEOGRAD, PALMOTIČEVA ULICA 2,

naslednje podatke:
1. Naziv ustanove, podjetja, gospodarske organizacije ali ime in priimek lastnika radijske postaje.
2. Ali ima koristnik dovoljenje za uporabo radijske postaje in od koga je dovoljenje izdano.
3. Kraj (ulica in hišna številka), kjer je nameščena oddajna postaja.
4. Kraj (ulica in hišna številka) sprejemne postaje.
5. Datum, od kdaj je postaja v uporabi.
6. Frekvence, na katerih postaja oddaja.
7. Pozitivne znake, ki jih postaja uporablja.
8. Čas, kdaj postaja dela.
9. V kakšen namen služi radijska postaja.
10. Naziv ustanove, podjetja ali osebe, kateri so namenjene oddaje, oziroma shemo mreže, če se promet opravlja v mreži.
11. Ime in priimek odgovornega voditelja radijske postaje, kakor tudi njegove strokovne kvalifikacije.
12. Tehnične karakteristike postaje: antena, moč v vatih, vrsta oddaje (telegrafija ali telefonija).
Ta poziv se ne nanaša na radijske postaje JLA, državne tajništva za notranje zadeve, kakor tudi na radijske postaje pod nadzorstvom Uprave pomorstva in Uprave civilnega letalstva.
Radiodifuzne postaje morajo poslati gorne podatke samo za svoje radiotelegrafne ali radiotelefone postaje, če jih imajo.
Neupoštevanje tega poziva ali netočni podatki bodo imeli zaskodne posledice.
Generalna direkcija PTT
Beograd, Palmotičeva 2
Stev. 2329/54.

ZVEZNA TRGOVINSKA ZBORNICA

obvešča potrošnike anilinskih barv, da bo v četrtek, 4. marca

LICITACIJA ANILINSKIH BARV

NABAVLJENIH IZ UVOZA
Licitacija bo v Ljubljani — Beethovnova 10-I. v dvorani Trgovinske zbornice LR Slovenije — Začetek ob 10. uri

Pravico do udeležbe imajo samo industrijska podjetja, ki potrebujejo anilinske barve za reprodukcijo. — Udeleženci morajo imeti pismeno pooblastilo podjetja, ki ga zastopajo

Sedla sva na klop blizu nasadov. Bilo je hladno. Luna je stala ko velika oblačnica nad hišami. Bilo je že pozno po polnoči. V bližini so bili delavci na progi postavili šotor. Delali so na tihih cestne železnice, Mehovi so sitali, snopi isker so brizgali čez resno sklonjene, mračne postave. Poleg njih so se kadili kotli s katranskim asfaltom ko poljske kuhinje.

Sledila sva svojim mislim.
»Takšnale nedelja je pa res komična, Otto, mar ne?«
Köster je prikimal.
»Pravzaprav sem vesel, če je konec,« sem dejal zamišljeno. Köster je skomizgnil z rameni. »Morda je človek tako vajen tekanja in pehanja, da ga že malo svobode moti.«
Zavihal sem si ovrtnik.
»Nekaj pravzaprav govori proti našemu življenju, Otto.«
Pogledal me je in se nasmehnil: »Protij njemu je govorilo že nekaj čisto drugega, Robby.«
»Drži,« sem pritrdil. »Vendar pa...«
Močna luč varilnega svedra je zeleno brizgala čez asfalt. Od znotraj razsvetljeni šotor delavcev je bil videti ko topel, majhen dom.
»Ali misliš, da bo Cadillac v torek že popravljen?« sem vprašal.
»Morda,« je odgovoril Köster. »Zakaj pa vprašuješ?«
»Ah, kar tako...«
Vstala sva in se napotila domov.
»Danes sem nekam zmešan, Otto,« sem dejal.
»Vsak človek je kdaj zmešan,« je menil Köster. »Lahko noč, Robby.«
»Lahko noč, Otto.«
V svoji sobi sem bil še nekaj časa pokonci. Izenada mi ta luknja ni bila več po volji. Lestenc je bil ostuden, luč mnogo presvetla, stoli oguljeni, linolej obupno pust, umivalnik, postelja s sliko bitke pri Waterloo nad njo — saj sploh ne morem pripeljati dostojnega človeka v to luknjo, sem pomislil. Zenske še celo ne. Kvečjemu vlačugo iz Internationala.

TRIFE

tovariši

ROMAN 10

»Vstopnici za nocojšnjo boksarsko tekmo. Dve. Saj pojdeš z menoj, mar ne?«
»Obotavljal sem se. Osuplo me je pogledal. »Stilling nastopi,« je rekel, »proti Walkerju. Boks bo zanimiv.«
»Vzeml s seboj Gottfrieda,« sem predlagal. In zdelo se mi je smešno, da ne grem z njim. Ni me prav nič veselilo, pa sam nisem vedel, zakaj.
»Ali si kam namenjen?« je vprašal.
»Ne.«
»Pogledal me je.«
»Domov pojdem,« sem dejal. »Pisma bom pisal in podobno. Tudi to mora človek enkrat opraviti.«
»Ali si bolan?« je vprašal zaskrbljeno.
»Kaj še, niti najmanj. Morda tudi jaz nekoliko čutim pomlad v kosteh.«
»Ze prav. Kakor hočeš.«
»Odsel sem domov. Ko pa sem sedel v svoji sobi, tudi nisem vedel, kaj bi počel. Neodločen sem hodil sem ter tja. Zda nisem več razumel, čemu sem se pravzaprav vrnil. Naposled sem odšel čez hodnik h Georgu. Pri tem sem naletel na gospo Zalewsko. »No, no,« je dejala osuplo. »Vi tu?«
»To bi težko zanikal,« sem odgovoril nekoliko razdraženo. Zmajala je s sivo kodrasto glavo. »Kaj niste nekam namenjeni?« Znamenja in čudeži.«

Pri Georgu nisem ostal dolgo. Čez četrte ure sem se vrnil. Razmišljal sem, ali bi rad kaj pil, pa nisem hotel. Sedel sem k oknu in se zagledal na cesto.

Tema je z netopirjevimi krili plavala nad pokopališčem. Nebo za sindikalnim domom je bilo zeleno ko nezrelo jabolko. Zunaj so že gorele ulične svetilke; ni pa še bilo dovolj temno — videti so bile ko da zmrzujejo. Iskal sem med knjigami listek s telefonsko številko. Naposled — saj bi lahko telefoniral. Saj sem to na pol obljubil. Najbrž pa dekleta sploh ni bilo doma.

Odšel sem v prednjo sobo, kjer je bil telefon, dvignil slušalko in povedal številko. Ko sem čakal na odgovor, sem čutil, ko da se dviga iz črne školjke mehak val, rahlo pričakanje. Dekle je bilo doma. Ko je v prednji sobi gospe Zalewske med glavami divjih prašičev, vonjem masti in rožljanjem kuhinjske posode kakor dud iznenada tiho in nekam počasi, kakor da razmišlja pred vsako besedo, spregovoril nekoliko trd glas, je bilo mojega nezadovoljstva mahoma konec. Potem ko sva se domenila, da se dobiva čez dva dni, namesto da bi jo bil samo vprašal, kako se počuti, sem slušalko spet odložil. Nenadoma se mi vse to ni več zdelo tako topo. »Neumnost,« sem pomislil in zmajal z glavo. Potem sem še enkrat dvignil slušalko in poklical Köstra. »Ali še imaš vstopnici?«

»Da.«
»Dobro. Grem torej s teboj na boksarsko tekmo.«
Po tekmi sva še nekaj časa hodila po nočnem mestu. Ulice so bile svetle in prazne. Napisni nad trgovinami so žareli. V izlozbah so brez pomena gorele luči. V eni izmed njih so stale gole voščene lutke s poslikanimi glavami. Videti so bile pošastne in perverzne. Poleg njih se je lesketal nakit. Potem sva prišla do velike trgovine, vse belo razsvetljene ko katedrala. Okna so se kar kopala v pestri, krasi svili. Pred kinom so čepale blede, sestradane postave. Poleg njih se je lesketala izložba živilske trgovine. V njej so bili celi kositrni stolpi konserv, zaviti v vato so ležali mehki kalvilci, niz pitanih gost se je gugal liki perilo na vrvi, rjavi, okrogli hlebec so ležali med trdimi, prekajenimi klobasami, in svetlo rumeno in rožnato se je lesketal šop lososove šunke in jetrnih pastet.

